

pcou willibrord

Stichting
Protestants
Christelijk
Onderwijs
te Utrecht

jaar verslag 2018

COLOFON

UITGAVE

Stichting Protestants Christelijk Onderwijs
te Utrecht (PCOU)

Postbus 9419
3506 GK Utrecht

Per 1 september 2019
Atoomweg 111, 3542 AB Utrecht

T 030 – 2723123
www.pcouwillibrord.nl

EINDREDACTIE

afdeling communicatie PCOU Willibrord

ONTWERP & LAY-OUT

GEERT – www.geertdijkers.nl

DRUKWERK

Libertas Pascal

FOTOGRAFIE

Jelmer de Haas

*De foto's in het jaarverslag zijn gemaakt
op De Wereldwijzer, Rafael en
de Baanbreker (per 1 augustus 2019 Op Avontuur)*

inhoud

1 Bestuursverslag 2018 – 2

Voorwoord – 3

- 1.1 Algemene informatie en leerlingenaantallen – 4
- 1.2 Kwaliteit van het onderwijs – 6
- 1.3 Personeel – 14
- 1.4 Financiën – 17
- 1.5 Huisvesting – 23
- 1.6 Identiteit – 26
- 1.7 Klachtenregeling en regeling voor bezwaar en beroep – 27
- 1.8 Namen en adresgegevens – 28

2 Bericht van de raad van toezicht – 30

3 Bericht van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad – 32

4 Geconsolideerde jaarrekening – 34

- 4.1 Geconsolideerde balans per 31 december na resultaatbestemming – 35
- 4.2 Geconsolideerde staat van baten en lasten – 35
- 4.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht – 36
- 4.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening – 37

5 Enkelvoudige jaarrekening – 58

- 5.1 Enkelvoudige balans per 31 december na resultaatbestemming – 59
- 5.2 Enkelvoudige staat van baten en lasten – 59
- 5.3 Grondslagen enkelvoudige jaarrekening – 60
- 5.4 Toelichting op de enkelvoudige balans – 60
- 5.5 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten – 63
- 5.6 Aansluiting enkelvoudig vermogen en resultaat met geconsolideerde vermogen en resultaat – 63

6 Overige gegevens – 64

- 6.1 Controleverklaring – 64

1 bestuurs verslag 2018

Voorwoord

Voor elke leerling het beste onderwijs is waar we voor staan en waar we voortdurend aan werken. We denken in kansen. PCOU Willibrord sprankelt, omdat er heel veel betrokken en goede mensen bij onze organisatie werken. Iedereen heeft de ambitie om het verschil te maken en kinderen van 4 tot 18 jaar de beste plek te kunnen bieden. Dat werpt zijn vruchten af: in 2018 bevestigde de inspectie dat de onderwijskwaliteit dik in orde is.

Toch blijven we verbeteren. In 2018 mochten we De Baanbreker welkom heten, waarmee het waardevolle praktijkonderwijs werd versterkt. De Wereldwijzer kampte met een forse terugloop in leerlingenaantallen, waarop we het risico namen om een volledig nieuw concept neer te zetten. Met succes: de school bloeit weer op.

Op het gebied van de bedrijfsvoering hebben we een grote uitdaging, mede ten gevolge van veranderende wet- en regelgeving, de forse huisvestingsopgave en de transitie van het bestuursbureau naar service en advies. De urgentie van de verbetering van de bedrijfsvoering is in het proces van de totstandkoming jaarrekening 2018 nogmaals onderstreept. Inmiddels hebben we als college van bestuur een plan van aanpak opgesteld dat met prioriteit wordt uitgevoerd.

De verbinding tussen primair, voortgezet en speciaal onderwijs is versterkt. Men weet elkaar te vinden. Zo werken

De Zonnewereld en het Amadeus Lyceum samen om het onderwijs voor kinderen tussen 10 en 14 jaar dusdanig in te richten, dat ze op het juiste moment de overstap kunnen maken van PO naar VO.

Ook extern zijn we gericht op samenwerking. We trekken met een aantal partijen in de regio op om een aanpak voor het lerarentekort uit te werken. Op gemeentelijk en regionaal niveau zijn we in gesprek over wat er nodig is om in de toekomst goed onderwijs te blijven geven. Daarvoor hebben we intensieve contacten met de Utrechtse Onderwijsagenda en de Economic Board Utrecht.

We voelen een sterke maatschappelijke verantwoordelijkheid om zoveel mogelijk kinderen in een onderwijssetting te krijgen. We werken hierin samen met onze partners in jeugd- en VG-zorg. Met de kinderopvang- en VE-organisaties kijken we hoe we de verbinding met het primair onderwijs kunnen verbeteren. We streven naar een integrale kindbenadering, waarmee we de stap maken van institutioneel denken naar denken in mogelijkheden van kinderen.

Doordat we de verbinding met de buitenwereld hebben gezocht vanuit ons eigen specialisme, worden we inmiddels zelfs landelijk gevraagd om als partner deel te nemen in maatschappelijke ontwikke-

lingen en innovaties. Dit maakt dat we de kinderen in onze regio beter, diverser en innovatiever onderwijs kunnen bieden.

We zijn terecht trots op onze mensen, die geweldig werk leveren. Ook Micha van Akkeren, die in 2017 en 2018 bestuurder is geweest, willen we niet vergeten. Samen met onze medewerkers heeft hij ons geholpen om te komen waar we nu staan. PCOU Willibrord is klaar voor het vervolg.

Fawzia Nasrullah
Marc Mittelmeijer
college van bestuur

1.1

Algemene informatie en leerlingenaantallen

Stichting PCOU is nauw verbonden met de Willibrord Stichting. Samen presenteren de stichtingen zich als PCOU Willibrord. PCOU Willibrord wil leerlingen en medewerkers uitdagen om hun kansen, mogelijkheden en talenten te benutten. PCOU Willibrord wil het beste onderwijs voor elke leerling bieden en een aantrekkelijke werkgever zijn voor goede werknemers.

Stichting PCOU bestuurt 31 scholen voor (speciaal) basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs in Utrecht en één school in Amersfoort. De scholen hebben samen ongeveer 8.070 leerlingen en 1.000 medewerkers.

De Willibrord Stichting bestuurt elf scholen voor voortgezet onderwijs in Utrecht, Maarssen, Breukelen, Nieuwegein, IJsselstein en Vianen. De scholen omvatten alle vormen van het voortgezet onderwijs, van praktijkonderwijs tot en met gymnasium. Ruim 12.000 leerlingen gaan naar deze scholen en er werken ongeveer 1.375 medewerkers.

Het college van bestuur en de raad van toezicht van beide stichtingen bestaan uit dezelfde personen. Er is een sterke samenhang tussen de stichtingen en in de praktijk fungeren ze op onderdelen als een geheel. Geen van beide stichtingen is bepalend in de beleidsvoering van de andere stichting.

Identiteit

De scholen van PCOU Willibrord zijn ontstaan in de protestants-christelijke of de katholieke traditie. Hierdoor laten we ons inspireren. We vinden het belangrijk om bezielde verhalen en inspirerende voorbeelden te delen en samen te vieren. De manier waarop scholen invulling geven aan hun identiteit verschilt.

De scholen van PCOU Willibrord staan open voor leerlingen van iedere levensbeschouwelijke achtergrond. Van belang is dat kinderen zichzelf én de ander leren kennen, zodat ze elkaar begrijpen en respecteren. We denken samen na over vragen als: voor welke (levensbeschouwelijke) waarden staan we en hoe geven we daar uiting aan? De dialoog staat voorop, vanuit onze over-

tuiging dat wat ons onderling bindt veel groter is dan wat ons scheidt.

Kernwaarden

PCOU Willibrord werkt vanuit de vier kernwaarden:

- durf;
- verbinding;
- ontwikkelingsgericht;
- verantwoordelijkheid.

Missie

PCOU Willibrord wil dat iedere leerling zich optimaal kan ontplooiën binnen onderwijs vanuit een christelijke inspiratie. Dit betekent dat de scholen:

- Een praktische vertaling hanteren van christelijk geïnspireerde waarden en normen, zoals respect, zorgzaamheid en tolerantie in een pluriforme samenleving;
- Oog hebben voor de potentie van iedere leerling;
- Deze potentie optimaal benutten voor de ontplooiing van elke leerling als mens, met een goede balans tussen individuele ontplooiing en maatschappelijke verantwoordelijkheid;

PCOU Willibrord wil
leerlingen en medewerkers uitdagen
 om hun kansen, mogelijkheden
 en talenten te benutten.

- Ernaar streven dat elke leerling een optimale start krijgt in het vervolgonderwijs of in de maatschappij (PCOU), of een diploma of ten minste een startkwalificatie in de maatschappij behaalt (Willibrord).

Visie

Het hart van onze onderwijsvisie is de lerende leerling: het gaat om zijn of haar ontwikkeling. Die ontwikkeling is alleen mogelijk als ook de medewerkers zich blijven ontwikkelen: geen lerende leerling zonder lerende docent. Daarom zien wij elke school op zich, en de stichtingen als geheel, als lerende organisaties gericht op de ontwikkeling van de leerlingen. Dit vraagt ook om een uitdagende leeromgeving (ondersteund door ICT) met open vensters naar de maatschappij.

Voorwaarde is een duidelijk gestructureerde schoolorganisatie, waarbinnen elke persoon gekend, herkend en erkend wordt en zich veilig voelt.

- Binnen de school hebben mensen positieve verwachtingen van elkaar.

- De school zorgt voor een duidelijke verantwoording aan en communicatie met de ouders.
- Het systeem van kwaliteitszorg is helder en inzichtelijk voor medewerkers, ouders en leerlingen.

College van bestuur/ raad van toezicht/schoolleiders/ medezeggenschap

- Het college van bestuur bestaat uit twee personen. Het bestuurt de stichting en geeft leiding aan de schoolleiders.
- In 2018 heeft het nieuwe college van bestuur een bestuurlijke agenda voor 2018 vastgesteld.
- Het college van bestuur legt in een jaarverslag verantwoording af over het gevoerde beleid en de resultaten.
- De raad van toezicht houdt toezicht, adviseert en is werkgever van het college van bestuur.
- De schoolleiders zijn verantwoordelijk voor het onderwijs, het personeelsbeleid, het financiële beheer, de bedrijfsvoering en kwaliteitszorg van hun school. Iedere school beschikt over een wettelijk verplicht schoolplan voor vier jaar.
- Het college van bestuur heeft enkele keren per jaar managementgesprekken met de schoolleiders. Hierin worden de resultaten en de voortgang van de schoolontwikkeling besproken. Daarnaast brengen de bestuursleden jaarlijks een of meer bezoeken aan de scholen.
- De schoolleiders zijn medeverantwoordelijk voor het goed functioneren van Stichting PCOU en werken samen in het directieberaad. Ook is er nauwe samenwerking met de rectoren/directeuren van de scholen voor voortgezet onderwijs.

- Iedere school heeft een medezeggenschapsraad (MR) en op stichtingsniveau is er een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR).

Service en advies

Service en advies zorgt voor praktische en beleidsmatige ondersteuning van de scholen en het college van bestuur.

Het voert taken uit op het gebied van huisvesting, financiële zaken, salarisadministratie, personeel en organisatie, bestuursondersteuning, onderwijs & kwaliteit, ICT-ondersteuning, inkoop en facilitaire dienstverlening.

Samenwerking

Het college van bestuur en de stichting werken samen met diverse partners: schoolbesturen, gemeenten, de Inspectie van het Onderwijs, opleidingsinstituten en overige instanties.

TABEL 1.1
Leerlingaantallen

SCHOOLNAAM	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Koningin Emmaschool	178	168	172	165	158
Rafael	196	186	173	190	201
zde Marnixschool	242	224	220	217	221
Torenpleinschool	253	258	271	290	299
Koningin Beatrixschool	276	288	274	268	248
Stip VSO Utrecht	260	311	314	299	309
SBO Belle van Zuylen	84	89	101	111	128
De Boemerang	248	239	207	200	186
De Schakel	247	251	252	265	263
Parkschool	167	182	185	178	166
Op Dreef	197	200	189	176	163
Blauwe Aventurijn	165	163	169	178	191
De Regenboog (Wevelaan)	104	99	110	126	127
De Regenboog (Regentesselaan)	241	240	243	239	233
De Kleine Vliegenier	210	228	224	219	236
De Piramide	191	195	197	181	175
Van Asch van Wijck	202	224	201	198	197
Wereldwijzer	113	110	113	97	99
Jenaplanschool De Brug	320	318	311	300	288
De Fakkel	232	233	228	235	241
Lukasschool	267	245	228	232	219
Da Costaschool Kanaleneiland	178	183	195	193	197
Taalschool Utrecht	190	171	280	319	284
De Baanbreker	150	126	130	120	118
Da Costaschool Hoograven	185	178	185	189	186
De Boomgaard	666	656	609	597	618
De Krullevaar	377	351	339	339	354
Jenaplanschool Zonnewereld	380	372	363	390	392
De Ridderhof	724	695	658	628	584
De Oase	431	533	586	641	654
De Odyssee	355	345	340	333	335
KC Leeuwesteyn					1
TOTAAL	8029	8061	8067	8113	8071

1.2

Kwaliteit van het onderwijs

Stichting PCOU heeft als doel om toekomstgericht onderwijs te bieden. Binnen dit onderwijs krijgt ieder kind de kans om te leren hoe het zich kan ontwikkelen en ontplooiën. We gaan voor onderwijs dat uitdagend en toekomstbestendig is en ruimte geeft aan creativiteit en vernieuwing. Hierbij staat kwaliteit voorop.

In 2018 was de basiskwaliteit van alle scholen volgens de Inspectie van het Onderwijs op orde. Daardoor ontstaat er in het nieuwe jaar ruimte om het eigenaarschap voor schoolontwikkeling en innovatie nog meer bij de scholen zelf te leggen. In de kwaliteitsgesprekken met de scholen lag de focus dit jaar op de basiskwaliteit en de mate waarin de scholen op basis van data cyclisch werken aan het versterken van hun onderwijskwaliteit.

Net als in voorgaande jaren bepaalden de scholen hun ambities op groeps- en schoolniveau en werkten deze uit in jaarplannen. Daarbij besteedden ze aandacht aan het hele onderwijsaanbod en in het bijzonder aan cultuur- en muziekonderwijs. Hierna volgen de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten.

Cyclisch werken

Cyclisch werken aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit raakt steeds meer verankerd in de organisatie en de dagelijkse werkprocessen. Vrijwel alle scholen volgen een consequente cyclus van doelen stellen, gegevens verzamelen en evalueren. De trend dat leraren steeds beter in staat zijn de resultaten te analyseren en als waardevolle feedback te gebruiken op hun eigen handelen, zet zich voort.

Op onderwijsinhoudelijk gebied besteden veel scholen aandacht aan twee thema's: het versterken van het eigenaarschap van leerlingen en het bieden van verrijking aan kinderen die meer aankunnen. Daarnaast is het voor alle scholen een grote uitdaging om vervanging te vinden voor leerkrachten en ontstane vacatures in te vullen. Voor de VVE-scholen (voor- en vroegschoolse educatie) is het een enorme uitdaging om oplossingen te vinden voor de terugloop van de onderwijsachterstandsmiddelen.

De kwaliteitsgesprekken hebben belangrijke input opgeleverd voor de cyclus van managementgesprekken die het college van bestuur in 2018 is gestart. Het komende jaar wordt het eigenaarschap van de scholen op het gebied van onderwijskwaliteit verder

versterkt. Het integrale kwaliteitszorgsysteem wordt op stichtingsniveau verder doorontwikkeld.

Onderwijsresultaten

Met name de resultaten op de centrale eindtoets zijn onderdeel van het toezicht. Het is een van de indicatoren waarmee vastgesteld wordt of er risico's zijn in de kwaliteit van de school. Daarnaast blijft de inspectie het belangrijk vinden dat scholen goede resultaten halen en de ontwikkeling van leerlingen goed volgen. Dat doel – het volgen van de ontwikkeling van de leerlingen en de evaluatie of de ontwikkeling verloopt zoals gepland – blijft centraal staan. Uit voornoemde regeling leerresultaten primair onderwijs blijkt verder dat voor leerjaar 8 (leerjaar 7 wordt betrokken in de beoordeling bij kleine scholen) de M-toetsen voor Rekenen en Wiskunde en Begrijpend Lezen uit het LOVS worden gebruikt voor de verantwoording van de leerresultaten. De nadruk ligt niet meer zoals voorheen op de leerjaren 3, 4 en 6 (technisch lezen, DMT 3 en 4, begrijpend lezen leerjaar 6 en rekenen en wiskunde leerjaar 4 en 6). Toch blijven we de resultaten op deze toetsen monitoren en opnemen in dit jaarverslag.

De laatste 4 jaren liggen de opbrengsten op B-niveau. Dat is 'goed' te noemen en boven het landelijk gemiddelde (voor begrijpend lezen leerjaar 6 zelfs op A-niveau, dat is 'zeer goed').

Vaardigheidsscores zijn waarden op een vaardigheidsschaal van leerjaar 3 tot en met 8 (van Cito). Deze zijn weer verdeeld naar de niveaus A, B, C, D en E, waarbij A het hoogste niveau is en E het laagste.

De drieminutentoets laat in leerjaar 3 weer een flinke stijging zien en ligt ruim boven het landelijk gemiddelde van 36,1. Ook de leerwinst (groei) tussen het midden- en eindtoetsmoment is naar verwachting. De resultaten zijn dus nog steeds goed. De drieminutentoets in leerjaar 4 toont een score op B-niveau. Eind leerjaar 4 ligt de score nog steeds boven het landelijk gemiddelde van 62,0.

Rekenen en wiskunde liggen in leerjaar 4 en 6 ruim boven het landelijk gemiddelde (landelijk gemiddelde voor de 3,0 versie van de rekentoets RW4 is 181,6 en voor RW 6 is dat 239,3). Voor leerjaar 4 zijn de leerwinsten lager dan verwacht mag worden. Voor leerjaar 6 liggen deze boven verwachting. Voor rekenen en wiskunde in

leerjaar 6 realiseert 54% van de scholen een voldoende tot goede leerwinst. Voor rekenen en wiskunde in leerjaar 4 is de leerwinst voor 53% van de scholen voldoende tot goed.

Begrijpend Lezen leerjaar 6 laat nu alleen nog de tussenresultaten in januari/februari zien (M-moment). Voor de oude versie van deze toets bestaat er geen versie die eind (E-moment) van het schooljaar wordt afgenomen. Dat is vanaf 2017-2018 wel mogelijk met de nieuwe 3.0 versie van de Begrijpend Lezen -toets.

Voor leerjaar 8 zijn de resultaten voor Rekenen en Wiskunde en Begrijpend Lezen opgenomen vanaf leerjaar 2016-2017. Dat was het moment waarop deze toetsen zijn opgenomen in het toezichtkader van de Inspectie. Het gemiddelde op CITO eindtoets ligt, op 2016-2017 na, boven het landelijk gemiddelde. Dat is goed te noemen.

Het groeicijfer (lw) wordt bepaald met behulp van de Cito-tabellen. Op basis van

wat verwacht mag worden volgens de Cito-tabellen, betekenen de rode cijfers: groei blijft achter, de blauwe cijfers: groei is groter dan verwacht en de zwarte cijfers: groei is volgens verwachting.

De extreme uitschieters in de getoonde grafieken voor rekenen en wiskunde en begrijpend lezen zijn te verklaren door een stapsgewijze invoering van 3.0 versies van deze toetsen.

Grafiek 1.1 laat een ontwikkeling zien in de scores per toets, de tabel geeft aan de

getallen, c.q. de vaardigheidsscores en eindtoetscore voor de Eindtoets, nog een niveau-aanduiding. Met deze niveau-aanduiding wordt zichtbaar, hoe deze vaardigheidsscores zich verhouden tot de landelijke populatie van leerlingen.

Gespecialiseerd onderwijs

In mei 2018 zijn de scholen door de inspectie bezocht. Alle gespecialiseerde scholen van Stichting PCOU kregen een basisarrangement. Er werd waardering uitgesproken voor de gedeelde kwaliteitscultuur van de scholen in het speciaal onderwijs. In de

kwaliteitsgroep 'Samen voor goud', een lerend netwerk van de gespecialiseerde scholen van PCOU Willibrord, monitoren de scholen hun kwaliteit op de zes domeinen van de KSO-norm van de LECSO en de inspectiekaders van de specifieke scholen. Middels studiedagen, zelfevaluaties, coaching, audits en visitaties wordt de kwaliteit in beeld en in beweging gebracht. Om gespecialiseerd onderwijs te kunnen realiseren, zijn scholen er intern op gericht om onderwijs op maat voor elke leerling te realiseren en zijn zij extern gericht op de noodzakelijke samenwerkingsverbanden

We gaan voor onderwijs dat uitdagend en toekomstbestendig is en ruimte geeft aan creativiteit en vernieuwing.

TABEL 1.2
Gemiddelde vaardigheidsscores op de toetsen van de Inspectie

	DMT 3			DMT 4			RW 4			RW 6			BL 6		RW 8	BL 8	EINDTOETS 8		
	M	LW	E	M	LW	E	M	LW	E	M	LW	E	M	LW	E	M	M	GEM.PCOU	LG
2014-2015	24,8	12,2	37,0	57,2	7,3	64,5	53,4	11,4	64,8	86,1	5,9	92,0	32,0					535,4	534,8
2015-2016	25,7	14,0	39,7	54,6	7,2	61,8	163,0	21,4	184,4	87,8	5,5	93,3	34,1					535,2	534,5
2016-2017	24,0	13,5	37,5	58,3	7,0	65,3	168,2	18,7	186,9	89,7	4,6	94,3	34,3					534,9	535,1
2017-2018	26,4	13,7	40,1	56,4	6,7	63,1	164,6	19,5	184,1	230,5	12,7	243,2	176,1	9,9	186,0	113,9	60,9	535,7	534,9

Niveau-aanduidingen met kleur en letter
(ondergrens B-niveau is gelijk aan het landelijk gemiddelde)

■ A ■ B ■ C ■ D

DMT = drieminutoets (=technisch lezen).
RW = rekenen en wiskunde

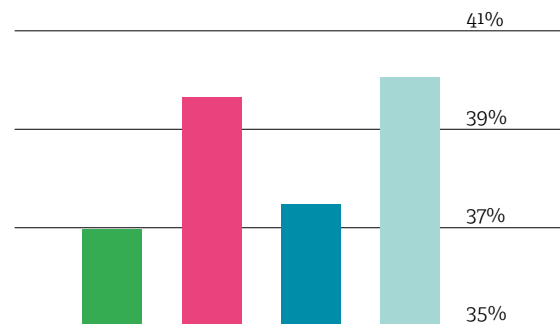
BL = begrijpend lezen
lg = landelijk gemiddelde

GRAFIEK 1.1

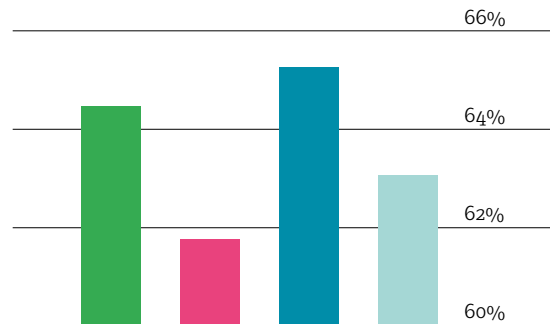
Grafische weergave van de cijfers uit tabel 1.2

2014-2015 2015-2016 2016-2017 2017-2018

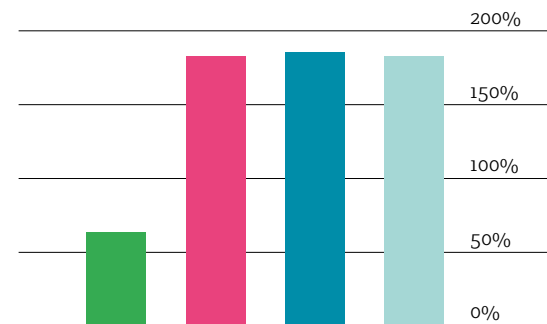
Drieminutentoets leerjaar 3

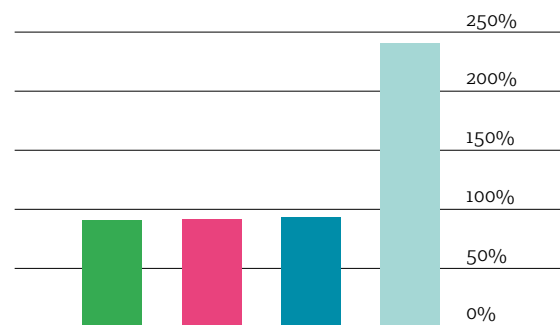
Drieminutentoets leerjaar 4

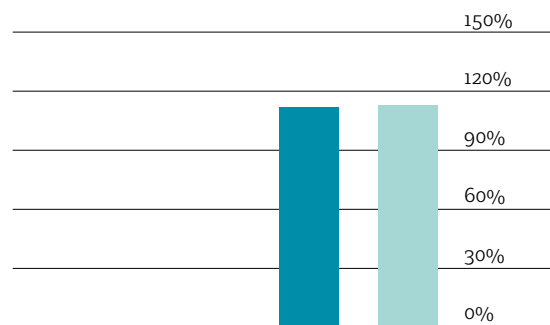
Rekenen en wiskunde leerjaar 4

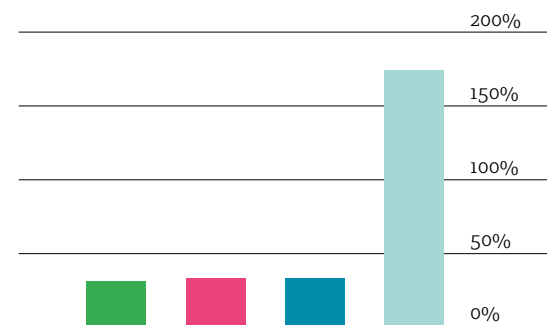
Rekenen en wiskunde leerjaar 6

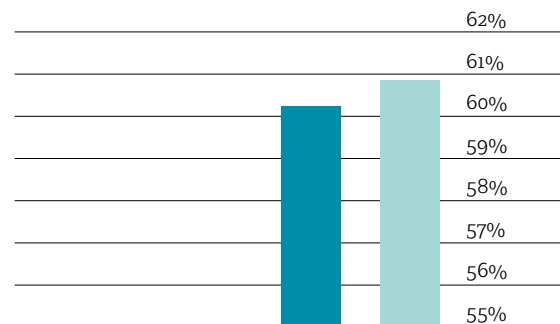
Rekenen en wiskunde leerjaar 8

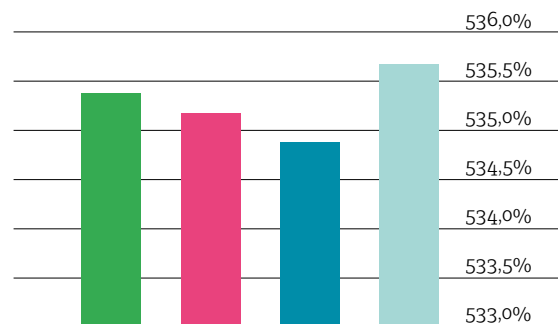
Begrijpend lezen leerjaar 6

Begrijpend lezen leerjaar 8

CITO-eindtoets

NIVEAU	%	INTERPRETATIE
A	25	De 25% hoogst scorende leerlingen
B	25	De 25% leerlingen die net boven tot ruim boven het landelijk gemiddelde scoren
C	25	De 25% leerlingen die net onder tot ruim onder het landelijk gemiddelde scoren
D	15	De 15% leerlingen die ruim onder het landelijk gemiddelde scoren
E	10	De 10% laagst scorende leerlingen

met hun partners (zoals de verschillende samenwerkingsverbanden, zorgpartners en gemeentelijke partners, zoals vervoerders). Een andere taak van onze gespecialiseerde scholen is het blijven verbinden van hun expertise met het reguliere onderwijs. Dit gebeurt onder andere door de ambulante begeleidingsdienst van Rafael (onderwijsbegeleiders). We hebben een grote taak in het dekkend aanbod van voorzieningen en kennis in de regio Utrecht en omstreken en sluiten daardoor vaak aan bij ontwikkelings tafels over passend onderwijs en zorg of arbeid in de stad, in de regio of in het land.

Ontwikkelingen

- Met de groei van de stad groeit ook het aantal leerlingen dat aangewezen is op gespecialiseerd onderwijs. Onze gespecialiseerde scholen groeien mee en zorgen voor voldoende onderwijsplekken. Zowel Rafael als SBO Belle van Zuylen hebben in 2018 de huisvesting geoptimaliseerd en extra lokalen in tijdelijke huisvesting geopend. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich voorlopig zal doorzetten.
- Dit jaar heeft SBO Belle van Zuylen een intensievere samenwerkingsrelatie met Kentalis (voormalig cluster 2 onderwijs), wat heeft geleid tot een onderwijsarrangement voor leerlingen met een ontwikkelingsachterstand en taalproblematiek.
- De pilot 'Junior schoolassistent' bestaat uit opleiding, stage en coaching en resulteert in een loonsubsidiebaan op de scholen van PCOU Willibrord. Deze pilot heeft geleid tot drie succesvolle nieuwe collega's voor de stichting. Hiermee beantwoordt de stichting aan de opdracht

om zo veel mogelijk mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk helpen.

- De Taalschool Utrecht heeft met het samenwerkingsverband Utrecht een intensievere begeleiding naar regulier onderwijs als ondersteuning gerealiseerd. De bedoeling is dat er voldoende expertise meegaat naar het regulier onderwijs, zodat leerlingen van nieuwe Nederlanders en expats een optimale start kunnen krijgen.
- Om passend onderwijs in de regio Eemland te versterken hebben de besturen besloten om de verschillende cluster 3 scholen samen te voegen tot één so- en één vso-school in Amersfoort. Dit jaar is er op alle niveaus gewerkt om dit in een nieuw gebouw in 2019 te realiseren.
- In augustus 2018 is De Baanbreker voor praktijkonderwijs tot de Stichting Willibrord toegetreden. Deze energieke school bleek direct ook een goede partner in het lerend netwerk van 'Samen voor goud' van de gespecialiseerde scholen. De samenwerking PRO-VSO is hiermee versterkt en biedt innovatiekansen voor ontwikkelingen in het aanbod voor een dekkend netwerk in de samenwerkingsverbanden Utrecht-Zuid en Sterk VO. Ook de relaties met PRO en LWOO binnen de stichting kunnen nu verder worden doordacht.

Leerresultaten

- Gespecialiseerd onderwijs volgt de resultaten van leerlingen op diverse manieren. Omdat de leerlingen een afwijkende leerontwikkeling hebben, worden de resultaten afgezet tegen hun

ontwikkelingsperspectief en bijpassende streefdoelen. Desalniettemin blijft dat deze data niet als een volledige afspiegeling van de daadwerkelijke ontwikkeling kunnen worden opgevat.

Voortgezet special onderwijs (vso)

De onderstaande percentages komen voort uit een schoolspecifiek curriculum (de niveaus van de streefdoelen worden per school vastgesteld).

Speciaal onderwijs (so)

De onderstaande percentages komen voort uit een school specifiek curriculum (de niveaus van de streefdoelen worden per school vastgesteld).

Speciaal basisonderwijs (sbo)

Passend onderwijs

De reguliere scholen van Stichting PCOU bieden op basis van het huidige school-ondersteuningsprofiel (SOP) passend onderwijs. Eind 2018 is gekozen voor een nieuw instrument voor het ondersteuningsprofiel, namelijk 'Perspectief op School' (PoS). PoS is geen kant-en-klaar hulpmiddel, maar wordt op stedelijk niveau ontwikkeld door directeuren en intern begeleiders van de scholen. Ook SterkVO maakt gebruik van PoS. Dit instrument gaat in 2019 ook door de po-scholen gebruikt worden. Hierdoor wordt een doorgaande leerlijn in Utrecht gecreëerd.

Inspectie van het Onderwijs

De onderwijsinspectie onderzoekt ieder schoolbestuur in Nederland één keer in de vier jaar. In maart 2018 werd Stichting PCOU

% SCHOOLVERLATERS* DAT PER VAKGEBIED DE VERWACHTE DOELSTELLING HEEFT GEHAALD

% SCHOOLVERLATERS* WAARVAN DE UITSTROOMBESTEMMING GELIJK IS AAN HET GESTELDE UITSTROOMPERSPECTIEF**

BESTENDIGING VAN SCHOOLVERLATERS* NA 3 MAANDEN

Stip VSO	Rekenen/Wiskunde	50%	93,8%	100%
	Mondelinge taal	64%		
	Sociaal- emotioneel	52%		
	Vorbereiding op arbeid/dagbesteding	50%		
Emmaschool VSO	Rekenen/Wiskunde	63%	94,7%	100%
	Mondelinge taal	68%		
	Sociaal- emotioneel	63%		
	Vorbereiding op arbeid/dagbesteding	79%		

* Leerlingen die in juli 2018 op achttienjarige leeftijd zijn uitgestroomd.

** Het uitstroomperspectief is in de laatste 2 jaar van de schoolloopbaan niet meer bijgesteld.

% SCHOOLVERLATERS* DAT PER VAKGEBIED DE VERWACHTE DOELSTELLING HEEFT GEHAALD

BESTENDIGING OPP

BESTENDIGING 15/16

BESTENDIGING 16/17

Rafael	Rekenen/Wiskunde	92%	89%	100%	87,5%
	Mondelinge taal	92%			
	Sociaal- emotioneel				
Emmaschool so	Rekenen/Wiskunde		94%	100%	100%
	Mondelinge taal				
	Sociaal- emotioneel				

* Leerlingen die op twaalfjarige leeftijd zijn uitgestroomd naar het voortgezet onderwijs.

% SCHOOLVERLATERS* DAT PER VAKGEBIED DE VERWACHTE DOELSTELLING HEEFT GEHAALD

% SCHOOLVERLATERS* DAT UITSTROOMT DE DIVERSE VORMEN VAN MIDDELBAAR ONDERWIJS**

Rekenen-Wiskunde	19%	vso ZML	12,5%
Begrijpend lezen	31%	PRO	12,5%
Sociaal gedrag	75%	vmbo – BBL	50%
Leren leren	94%	vmbo - KBL	19%

* Leerlingen die op twaalfjarige leeftijd zijn uitgestroomd naar het voortgezet onderwijs.

** 6% is gedoubleerd.

onderzocht. De inspectie heeft een referentiebezoek gebracht aan zes basisscholen, alle scholen voor speciaal onderwijs en de Taalschool Utrecht. De onderdelen die zijn onderzocht zijn op alle scholen voldoende en meerdere malen zelfs goed te noemen. Dit betekent dat alle PCOU-scholen een basisarrangement hebben. Twee scholen hebben op alle onderzochte onderdelen een goed gekregen.

Overgang van primair naar voortgezet onderwijs

Sinds een aantal jaren is het basisschooladvies leidend voor de overgang van leerlingen van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. De basisschool geeft de leerlingen van groep 8 vóór 1 maart een bindend schriftelijk advies. Dit schooladvies is gebaseerd op observaties en resultaten van meerdere jaren en geeft de vo-school een breed beeld van de leerling. De eindtoets, waarvan de resultaten later dan het schooladvies bekend worden (in april-mei), levert aanvullende informatie op. Als een leerling op de eindtoets hoger scoort dan verwacht, moet de basisschool het schooladvies heroverwegen.

Grafiek 1.2 laat zien hoe de schooladviezen in de laatste vijf jaar zich verhouden tot het Cito-advies (het afgegeven advies op basis van de eindtoetsscore). De (lichte) stijging in hoger/licht hoger advies van Cito ten opzichte van het schooladvies wordt gecontinueerd in 2018. Een mogelijke verklaring is dat de tendens hogere verwachtingen ten aanzien van leerlingen ook tot uitdrukking komt in het schooladvies. De daling in lager/licht lager advies

De inspectie spreekt haar waardering uit voor de gedeelde kwaliteitscultuur van onze scholen in het speciaal onderwijs.

lijkt omgebogen naar een lichte stijging in 2018. Daarmee is ook een stijging te zien in het aantal herziene adviezen.

Het aantal adviezen waarbij het schooladvies gelijk is aan het Cito-advies ligt rond de 30%.

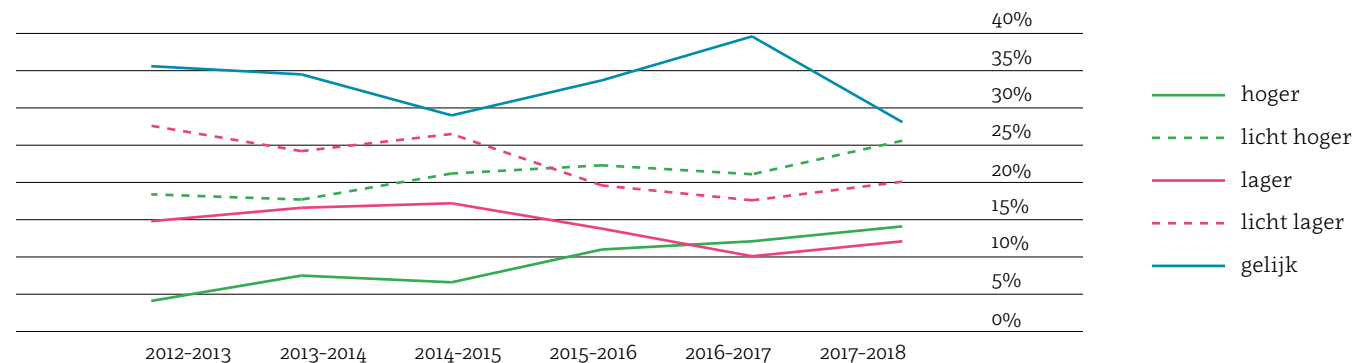
Een hogere of lagere advisering ten opzichte van de Cito-eindtoets betekent niet automatisch een over- of onder-advisering van de

betreffende leerling. Het betekent evenmin dat hiermee 'overmatige' druk van ouders of toenemende kansenongelijkheid te verklaren is. Op schoolniveau lijkt er niet systematisch hoger of lager geadviseerd te worden. Met name waar een 'sterke' stijging in lager en/of hoger adviseren zichtbaar is, is in sommige gevallen een nadere analyse nodig. De scholen zijn daar inmiddels mee bezig.

Cultuureducatie

Cultuureducatie staat bij Stichting PCOU al jaren hoog in het vaandel. Ook in 2018 werkte het steunpunt Cultuur actief aan kwalitatieve cultuureducatie voor alle po-scholen binnen de stichting. Scholen werken aan het integreren van het cultuuronderwijs in andere onderdelen van het leerproces. Het is de ambitie van de stichting om de effecten van het cultuuronderwijs op de ontwikkeling van leerlingen zichtbaar te

GRAFIEK 1.2
Cito-advies ten opzichte van schooladvies PCOU-scholen

maken. Ook het verspreiden van *good practices* is een aandachtspunt. Er is een netwerk van cultuurcoördinatoren waarin kennis gedeeld wordt en ervaringen worden uitgewisseld. Een regiegroep zorgt voor samenhang tussen alle ontwikkelingen op het gebied van cultuureducatie.

Impuls muziekonderwijs

Het deelproject 'Impuls muziekonderwijs' wordt gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) en betreft een driejarige subsidie. Sinds begin 2016 hebben 21 scholen de subsidie Impuls muziekonderwijs aangevraagd en gekregen. Dit betekent dat minstens 69% van de PCOU-scholen actief bezig is met het (verder) ontwikkelen van muziekonderwijs.

Impuls muziekonderwijs bestaat uit drie tranches. Aan de eerste tranche nemen 9 scholen deel. Deze scholen zijn nu in het laatste subsidiejaar en zijn vooral bezig met de borging van het muziekonderwijs na de subsidieperiode. In de tweede tranche gingen in 2017 nog eens 5 scholen van start. Bij hen is het project ook in volle gang en speelt veelal het professionaliseren van het team een belangrijke rol. De focus van scholen in de derde tranche, die in 2018 gestart zijn, ligt vooral op het in gang zetten van het project, het enthousiasmeren van het team, het aangaan van samenwerking met een samenwerkingspartner en in veel gevallen ook het kiezen van een passende muziekmethode. Op de meeste scholen uit tranche een en twee krijgen leerlingen structureel muziekles, klinkt er muziek in teamvergaderingen en krijgen leerkrachten meer zelfvertrouwen bij het geven van

muziekonderwijs. Inmiddels zijn 10 scholen in de derde tranche gestart. De manier waarop scholen de doelen invullen, verschilt per school. Inmiddels is er een lerend netwerk van muzikaanjagers die de rol hebben om het muziekonderwijs op hun school te stimuleren.

PCOU Willibrord Academie: professionalisering, onderzoek en innovatie

De PCOU Willibrord Academie is het gezamenlijke platform voor professionalisering, ontwikkeling en innovatie voor alle medewerkers uit het primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs van PCOU Willibrord. De academie heeft tot doel om de expertise die binnen de scholen aanwezig is optimaal te benutten, verder te ontwikkelen (via lerende netwerken) en vooral ook te delen met de andere scholen binnen de stichtingen. Er is een actieve samenwerking binnen de po-, vo- en (v)so-scholen. Trainingen worden waar mogelijk gegeven door interne trainers. Ook maakt de PCOU Willibrord Academie

deel uit van het landelijke netwerk Huis-academies. Het motto is dan ook 'Samen in Ontwikkeling'. Het aanbod van de academie sluit aan bij de strategische thema's van de stichting en de behoeften en ideeën van de medewerkers.

In 2018 werd het professionaliseringsaanbod verder uitgebreid. Enkele voorbeelden zijn: individuele coaching voor de beginnende leidinggevende, handelingsgericht werken, timemanagement, omgaan met agressie en oplossingsgericht coachen in het onderwijs. Ook zijn er nieuwe leernetwerken van start gegaan, zoals PO-VO, digitaal toetsen en executieve functie.

Na anderhalf jaar werd de kwaliteitsimpuls interne begeleiding in november 2018 afgesloten met een groep van veertien intern begeleiders. Zij deelden hun persoonlijke ontwikkeling in een pitch en presenteerden op energieke en creatieve wijze enkele aanbevelingen aan hun directeuren. Zo presenteerde een groep het 'IB-idee-café-Utrecht'. Een ontmoetingsplaats voor en

door IB-ers, twee keer per jaar op een inspirerende locatie. Inmiddels is er ook een tweede groep gestart van zestien intern begeleiders. In 2018 is ook een kwaliteitsimpuls voor onderbouwcoördinatoren van start gegaan.

Het scholingsaanbod omvatte in 2018 onder andere meerdaagse trainingen zoals 'Slimme kleuters in de groep' en 'Nederlands ondersteund met Gebaren in het onderwijs' en workshops als 'Programmeren met de Beebot'. Het aantal lerende netwerken is verder uitgebreid met een netwerk voor verrijkingsonderwijs, een netwerk voor leerkrachten van groep 1 en 2 en een netwerk voor psychologen en orthopedagogen.

Er hebben in 2018 ook inspiratiesessies over onderwijsinnovatie plaatsgevonden, waaraan enthousiaste docenten en leidinggevenden hebben deelgenomen. De opbrengst van deze bijeenkomsten is een aantal thema's voor onderwijsinnovatie, zoals motivatie van leerlingen, duurzaam-

Cultuureducatie staat hoog in het vaandel.
Onze scholen werken aan het integreren van het cultuuronderwijs in verschillende onderdelen van het leerproces.

Het aanbod van de PCOU Willibrord Academie sluit aan bij de strategische thema's van de stichting en bij de **behoeften en ideeën van medewerkers.**

heid en concrete ideeën, zoals robotica-wedstrijden. Deze thema's en ideeën worden in 2019 verder uitgewerkt in activiteiten binnen de PCOU Willibrord Academie.

De PCOU Willibrord Academie blijft werken aan een verdere doorontwikkeling. Naast een aanbod voor professionalisering gaat de academie zich nog meer richten op het stimuleren van onderzoek en innovatie binnen de stichtingen.

Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht

In 2018 is de eerste fase (2016-2018) van de Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht (WOU) afgerond en is de tweede fase (2018-2020) van start gegaan. WOU wordt onder penvoerderschap van Stichting PCOU met een consortium van schoolbesturen en kennisinstellingen in Utrecht uitgevoerd. In dit project wordt gebouwd aan een infrastructuur waarin een onderzoekende houding van leerkrachten op scholen wordt

gestimuleerd. In de eerste fase is er met vier PCOU-scholen een goede basis gelegd en geïnvesteerd in structurele samenwerking. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen. In de tweede fase is de aanpak uitgebreid naar maar liefst acht PCOU-scholen. De ambitie voor 2019 is kennis blijvend te ontsluiten en te delen met zowel de eigen scholen als met andere scholen, in samenwerking met de kennisinstellingen. Zo dragen de werkplaatsen bij aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs.

ICT

ICT speelt een belangrijke rol in het onderwijs. Scholen krijgen ondersteuning bij hun onderwijskundige vragen met betrekking tot ICT. Veel scholen zoeken naar manieren om de leerstof adaptiever en flexibeler in te zetten. Daarnaast wordt er steeds meer gezocht naar een creatievere inzet van ICT bij vakoverstijgende projecten. *Mobile devices* (zoals smartphones en tablets) worden hierdoor steeds vaker ingezet.

In het najaar van 2018 hebben we ons voorbereid op een overstap naar het werken in de Cloud. Hierbij spelen Office365 en een andere netwerkprovider een rol. Twee scholen nemen deel aan een pilot om te komen tot een gefundeerde keuze met betrekking tot de nieuwe netwerkprovider.

In april 2018 is op tien van onze scholen de nieuwe digitale adaptieve Centrale Eindtoets afgenomen. Op twee scholen is gekozen voor het volledig digitaal afnemen van de eindtoets, op de andere 8 scholen is gekozen om een deel van de leerlingen adaptief te toetsen. Hierbij ging het voornamelijk om leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. De aanloop naar het digitaal toetsen was vooral technisch complex en heeft veel van de scholen gevraagd. De resultaten waren op het merendeel van de scholen naar verwachting.

1.3 Personeel

Voor toekomstbestendig onderwijs is gemotiveerd en goed opgeleid personeel belangrijk. Met strategisch personeelsbeleid en de activiteiten van de PCOU Willibrord Academie speelt Stichting PCOU in op ontwikkelingen binnen het onderwijs en op het werven en behouden van bewaarde, goed opgeleide en gemotiveerde medewerkers.

Leeromgeving voor leidinggevende functies (kweekvijver)

Stichting PCOU biedt een leeromgeving voor leidinggevende functies om:

- te voorzien in de behoefte aan leidinggevende functionarissen (directeuren, adjunct-directeuren/locatieleiders en bouwcoördinatoren);
- loopbaanperspectief te bieden voor medewerkers met leidinggevende ambities en competenties;
- te sturen op de kwaliteit van kennis en ervaring op het gebied van leidinggeven.

In 2018 hebben we via een bovenschoolse selectieprocedure vijf medewerkers geselecteerd voor een bekostigd leertraject voor schoolleider primair onderwijs. Naast coaching en begeleiding wordt hen de mogelijkheid geboden om, na het eerste

basisjaar, ervaring op te doen binnen de stichting als er relevante vervangingswerkzaamheden of vacatures beschikbaar komen.

Flexibele secundaire arbeidsvoorwaarden

Stichting PCOU heeft de ambitie een aantrekkelijke werkgever te zijn. Om deze ambitie te realiseren, willen we onze medewerkers graag de mogelijkheid bieden van een cao à la carte, waarbij zij individuele keuzes kunnen maken uit een aantrekkelijk aanbod van flexibele arbeidsvoorwaarden. Als eerste actie hierin is eind 2018 aan alle medewerkers de mogelijkheid geboden een deel van de eindejaarsuitkering fiscaal voordelig in te zetten. Medewerkers konden daarbij via FiscFree kiezen uit een gezondheids- en vrijetijdspakket en een werkpakket. Binnen PCOU hebben 202 medewerkers hiervan gebruik gemaakt. De cadeaubonnen waren het meest populair. De bedoeling is om de cao à la carte in 2019 verder uit te werken en uit te breiden.

Introductie nieuwe medewerkers

De nieuwe medewerkers bij Stichting PCOU worden welkom geheten op hun school (of op kantoor) en daar ingewerkt en begeleid. Uit HR data-analyse in 2018 blijkt dat het verloop van personeel in de eerste jaren van het dienstverband laag is.

Gesprekscyclus

In de gesprekscyclus ligt de nadruk op het voeren van het goede gesprek, gericht op ontwikkeling van zowel de werknemer als het onderwijs en de organisatie. Functionerings- en beoordelingsgesprekken worden

Gemotiveerde, goed opgeleide en vitale medewerkers zijn een voorwaarde voor toekomstbestendig onderwijs.

in ieder geval gehouden met nieuwe werknemers (in relatie tot een vaste aanstelling). De vo-scholen gebruiken veelal een eigen gesprekscyclus en ook op een groot aantal po- en so-scholen is dat het geval. In 2019 wordt een handreiking gelanceerd voor een ontwikkelingsgerichte gesprekscyclus. Daarnaast wordt voor de po-scholen een lesobservatie-instrument gekozen. De scholen kunnen op basis van de drie bekwaamheidseisen, aangevuld met schooleigen competenties, hun gesprekscyclus vormgeven.

In de aanbesteding van het nieuwe personeelsinformatiesysteem worden eisen geformuleerd ten aanzien van een handzame en niet te rigide digitale techniek die ondersteunend is bij de uitvoering van de gesprekscyclus.

Gezondheidsbeleid

Eind 2018 is het bestaande beleid uit 2010 herschreven naar nieuw gezondheidsbeleid waarbij ook de focus ligt op gezondheid en vitaliteit van onze medewerkers. Bestuur, de

scholen van Stichting PCOU en de bedrijfsarts willen gezamenlijk alle maatregelen inzetten die daaraan bijdragen.

In opdracht van het college van bestuur heeft de werkgroep verzuim in 2018 een verzuimreductieplan geschreven. Het doel van dit plan is het terugbrengen van het verzuimpercentage en de meldingsfrequentie, met de focus op preventieve acties ter voorkoming van verzuim.

In 2018 daalde het verzuimcijfer van 5,8% naar 5,1%. Landelijk is het verzuimpercentage in 2017 vastgesteld op 6,2%. Voor 2018 zijn de landelijke cijfers nog niet bekend.

Mobiliteit

PCOU hanteert het principe dat bij het ontstaan van boventaligheid op een van de scholen dit in eerste instantie opgevangen zal worden binnen de stichting en herplaatsing op andere PCOU-scholen zal plaatsvinden. Mocht het onverhoopt niet mogelijk zijn om herplaatsing te doen op andere PCOU-scholen zal PCOU accuraat en in

overleg met de medewerker komen tot een passende oplossing buiten PCOU. In 2018 is er geen boventaligheid geweest die heeft geleid tot verplichte herplaatsing buiten de stichting.

In 2018 was er vanuit de vaste formatie geen verplichte, maar wel vrijwillige mobiliteit. Vanuit de tijdelijke formatie was er wel formatiefrictie op sommige scholen. In totaal was er 15 fte aan mobiliteit: 7,3 fte in de vaste formatie en 7,7 fte in de tijdelijke formatie. Van de vaste mobiliteit heeft 3,4 fte een plek op een andere school van PCOU gevonden en 3,9 fte heeft extern een baan gevonden. Van de tijdelijke mobiliteit heeft 4,2 fte een plek op een andere school van PCOU gevonden en 3,5 fte heeft een baan extern gevonden.

Flexpool-vervangingsbeleid

Sinds de start van de Flexpool in 2016 is het werven van onderwijspersoneel een steeds grotere uitdaging geworden door de toegenomen krapte op de arbeidsmarkt. De Flexpool heeft diverse succesvolle wervingsactiviteiten uitgevoerd wat tot een groei van het aantal medewerkers in de Flexpool heeft geleid. Een intensievere matchingsinspanning tussen schooldirecteur, kandidaat en Flexpool-directeur heeft geleid tot een hoge tevredenheid ten aanzien van het matchingsresultaat en een rijker palet aan personeelsaanbod, zoals een intern begeleider, vakdocenten en leerkrachten met ervaring in het speciaal onderwijs. Hierdoor werden ook de eerste scholen in het speciaal onderwijs voorzien van tijdelijk personeel.

De Flexpool bestond in 2018 uit 35 medewerkers (16,5 fte) die bij de 31 basisscholen als vervanger ingezet konden worden. De Flexpool zorgde hiermee voor continuïteit en kwaliteit binnen het onderwijs op de scholen.

Flexpool en de opstart van een loopbaancentrum

Vanuit de behoefte om de juiste leerkracht op de juiste plek te krijgen, is in 2018 het idee geboren om een platform te bieden aan alle medewerkers van Stichting PCOU en Willibrord Stichting om beweging in hun loopbaan te faciliteren en te stimuleren. Dit platform is inmiddels uitgegroeid tot het loopbaancentrum, waarin de loopbaanactiviteiten zich in 2018 vooral gericht hebben op de instroom, doorstroom en uitstroom van personeel. Zo heeft het loopbaancentrum geadviseerd bij uiteenlopende loopbaanvraagstukken en een succesvolle rol gespeeld bij formatieve fricties.

De resultaten van alle wervingsactiviteiten en de intensievere matchingsinspanning hebben het volgende opgeleverd:

- **Instroom:** in 2018 zijn er in de Flexpool 6 zij-instromers geplaatst. Het aantal kandidaten voor po is 24 en voor het vo is dat 5. In totaal gaat het om 35 medewerkers, in totaal is dat 16,5 fte.
- **Doorstroom:** vanuit de Flexpool zijn 21 medewerkers naar de vaste formatie op scholen doorgestroomd, wat neerkwam op 14 fte. Daarnaast waren er 10 stagiaires die doorgestroomd zijn naar formatieplekken binnen de scholen.

- **Uitstroom:** vanuit de Flexpool zijn 10 medewerkers, in totaal 3 fte, uitgestroomd naar buiten de stichting, met als voornaamste reden 'werken dichterbij de woonplaats'.

Het loopbaancentrum zal in 2019 verder doorontwikkeld worden met de volgende activiteiten:

- Nieuwe en eigentijdse wervingscampagne inzetten om leerkrachten te werven om de omvang van de Flexpool te vergroten en daarmee te voldoen aan het groeiend aantal vervangingsverzoeken.
- Alternatieve samenwerkingspartners zoeken die een creatieve en culturele invulling verzorgen van het onderwijs met als doel te voldoen aan de vervangingsvraag en input te leveren aan het cultuurprofiel van de Stichting PCOU.
- Intensivering van loopbaanbegeleiding van medewerkers die willen doorstromen binnen beide stichtingen van po naar vo en omgekeerd.
- Schaalvergroting toepassen door uitbesteding van de bezetting van het loopbaancentrum zodat naast de reeds bestaande expertise in het po ook gedegen kennis van het vo aanwezig is.

Werkdrukmiddelen primair onderwijs

Met ingang van schooljaar 2018/2019 stelt het ministerie van OCW middelen ter verlagings van de werkdruk ter beschikking aan de scholen. In de komende jaren loopt dit budget op. De hoogte van het budget per school wordt vastgesteld op basis van het aantal leerlingen op 1 oktober voorafgaand aan het schooljaar. Voor het schooljaar

2018/2019 is het bedrag per leerling vastgesteld op € 155,55. Deze extra middelen zijn structureel en worden verstrekt via het budget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid. De afspraken rondom het werkdrukakkoord voorzien er in, dat na een tussenevaluatie en politieke besluitvorming in 2020, het totale budget voor de aanpak van werkdrukvermindering per 1 augustus 2021 structureel toeneemt van € 237 tot € 430 mln. Hiermee stijgt het bedrag per leerling vanaf het schooljaar 2021/2022 naar circa € 285 per leerling. Het schoolteam overlegt onderling en met de schoolleiding over de wijze van besteding van het budget. Een bestedingsplan wordt ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad van de school.

Besteding landelijk (PO-Raad) 'schoolteams gaan werkdruk te lijf'

Om de werkdruk aan te pakken willen schoolteams vooral meer onderwijsassistenten (77%), leerkrachten (60%) en vakleerkrachten (43%) inzetten. Daarnaast zijn ze van plan de administratieve lasten te verminderen (35%), meer of betere ICT-middelen aan te schaffen (25%) en conciërges in te zetten (19%). Dat blijkt uit een peiling van de PO-Raad onder ruim driehonderd schoolbesturen.

Besteding door scholen van Stichting PCOU

Op basis van de inventarisatie werkdruk-middelen 2018/2019 constateren we dat:

1. Het budget nagenoeg volledig is besteed.
2. Het grootste deel van het budget wordt besteed aan personeel, met name aan onderwijsassistenten, maar ook aan conciërges, een eventmanager, uren voor

vakleerkracht LO, administratieve ondersteuning of vervanging om teamleden tijd te bieden voor werk buiten de klas of in de pauze.

3. Een klein deel van het budget besteed wordt aan professionalisering: coaching on the job, timemanagement of specifieke (ICT-)scholing.
4. Een ander klein deel van het budget materieel wordt ingezet: bijvoorbeeld voor een extra printer of lamineerapparaat.

Totstandkoming bestedingsplan op de scholen

Op een groot aantal scholen is eerst door het team, samen met de schoolleiding, een inventarisatie gemaakt van de ervaren

werkdruk. Vervolgens zijn oplossingen benoemd, prioriteiten gesteld en keuzes gemaakt. Sommige scholen hebben naast de besteding van de werkdrukmiddelen, beschreven welke stappen en activiteiten de medewerkers individueel en gezamenlijk kunnen nemen om de werkdruk te verlagen.

Het model 'bestedingsplan extra middelen aanpak werkdruk' dat door de PO-raad ter beschikking is gesteld, is door een deel van de scholen gebruikt ter verantwoording van de besteding.

*Het werven van
onderwijspersoneel is
**een steeds
grotere uitdaging**
Diverse wervingsactiviteiten
waren succesvol en hebben
in 2018 geleid tot de
**groei van het aantal
medewerkers**
in de Flexpool.*

1.4

Financiën

Financiële positie per 31 december 2018

Vermogenspositie

Stichting PCOU heeft per balansdatum een geconsolideerd eigen vermogen van € 11.783.999. Het eigen vermogen is met € 586.357 toegenomen. Het saldo van de voorzieningen is in 2018 € 5.382.831. Het saldo is ten opzichte van 2017 afgenomen met

€ 880.985. Met name de vrijval van een aantal personele voorzieningen zorgt voor de afname van de totale voorzieningen. De voorziening groot onderhoud heeft naar aanleiding van een schouw van de gebouwen in 2018 geleid tot een herijking van de hoogte van de voorziening, alsmede tot een lagere toekomstige dotatie aan de voorziening. Het verloop van de voorzieningen en de uitsplitsing van de voorzieningen is opgenomen onder de toelichting op de balans van de jaarrekening.

De materiële vaste activa nemen in 2018 met € 419.104 verder af ten opzichte van 2017. De afname van de activa wordt vooral veroorzaakt door afschrijvingen op gebouwen en meubilair.

Per balansdatum zijn de vorderingen ten opzichte van 2017 toegenomen met € 1.804.489. De lopende projecten (nieuw- en verbouwprojecten) veroorzaken voor circa € 1,1 mln. grotendeels de stijging. De vordering op de gemeentes zijn met circa € 460.000 toegenomen. Daarnaast zijn er reeds facturen betaald in 2018 die betrekking hebben op 2019 voor circa € 270.000. Ten slotte is de voorziening vanwege oninbaarheid met circa € 70.000 bijgesteld in verband met het alsnog innen van een openstaande vordering.

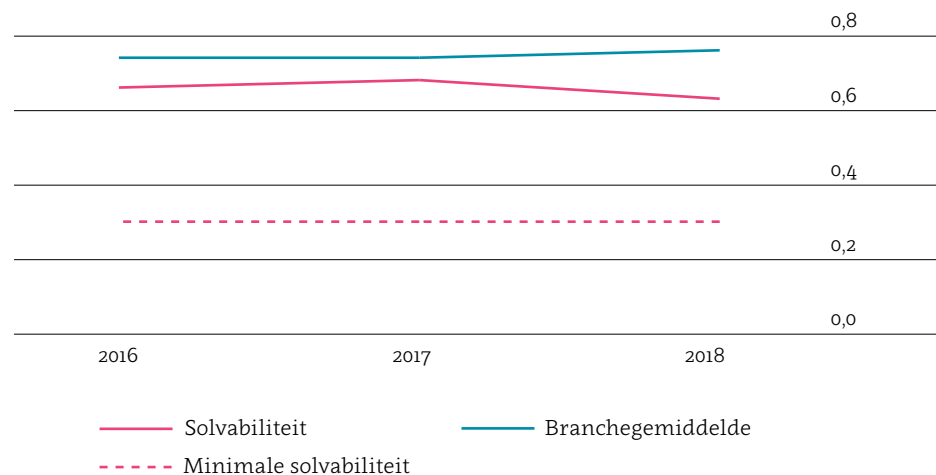
De ontwikkeling van de financiële positie is in een aantal indicatoren weer te geven (grafiek 1.3). Als referentiekader zijn de signaleringswaarden gebruikt die de

financiële inspectie van het ministerie van OCW vanaf 2016 hanteert en de sector-gemiddelden. De geconsolideerde solvabiliteit 2 (gedefinieerd als het eigen vermogen plus voorziening, gedeeld door het balans-totaal) ligt met een ratio van 0,62 al jaren ruim boven de signaleringsgrens van 0,30. De liquiditeitspositie (vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva) blijft in 2018 met een current ratio van 1,57 sterk.

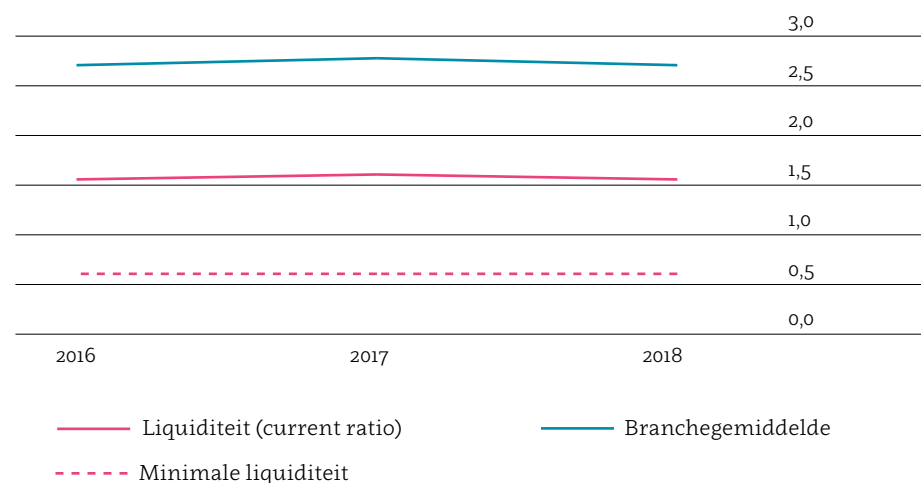
Het weerstandsvermogen wordt berekend door het eigen vermogen te delen door de totale baten. Voor 2018 ligt de ratio op 0,18, wat ruim boven de norm van het ministerie is van 0,05.

GRAFIEK 1.3
Kengetallen financiële positie

Solvabiliteit

Liquiditeit

In het meerjaren financieel beleidsplan 2015-2019 is een versterking van de vermogenspositie opgenomen. In 2019 wordt geanalyseerd in welk tempo de versterking moet plaatsvinden in verband met de geraamde leerlingengroei, de mogelijke versnelling van afschrijvingen (er staat een groot aantal panden op de renovatielijst) en de eigen investeringen in ICT en meubilair bij nieuwbouw en renovatie.

Analyse van het resultaat

Het geconsolideerde resultaat van Stichting PCOU komt uit op € 586.357. Dit resultaat is lager dan het begrote resultaat. In 2018 is een compensatie ontvangen in de rijksbijdrage

voor de verhoging van de cao evenals een bijdrage voor het verminderen van de werkdruk. In paragraaf 1.3 wordt de besteding van de werkdrukmiddelen toegelicht. Daarnaast is er een bijzondere bekostiging voor de opvang van asielzoekers en overige vreemdelingen ontvangen. Deze verhoging van de bekostiging is ingezet in formatie, wat leidt tot hogere personele lasten in de exploitatie. Daarnaast is ook in het afgelopen boekjaar personeel ingehuurd op verschillende posities, zowel op schoolleiding als bij het onderwijzend personeel. De inhuur is duurder dan personeel in loondienst, wat zorgt voor hogere personele lasten dan begroot. Daar staat tegenover

dat personele voorzieningen per saldo op 31 december 2018 lager kunnen zijn dan begroot. In de huisvestingslasten zijn de kosten van het gebruik van de multifunctionele accommodaties hoger dan begroot (+ € 370.962).

De rentabiliteit geeft de verhouding weer tussen het resultaat en het eigen vermogen. Het gemiddelde niveau zou moeten liggen op 0. Voor Stichting PCOU geldt al enkele jaren dat de rentabiliteitsratio ruim boven 0 uitkomt. In 2018 is de rentabiliteit 0,06.

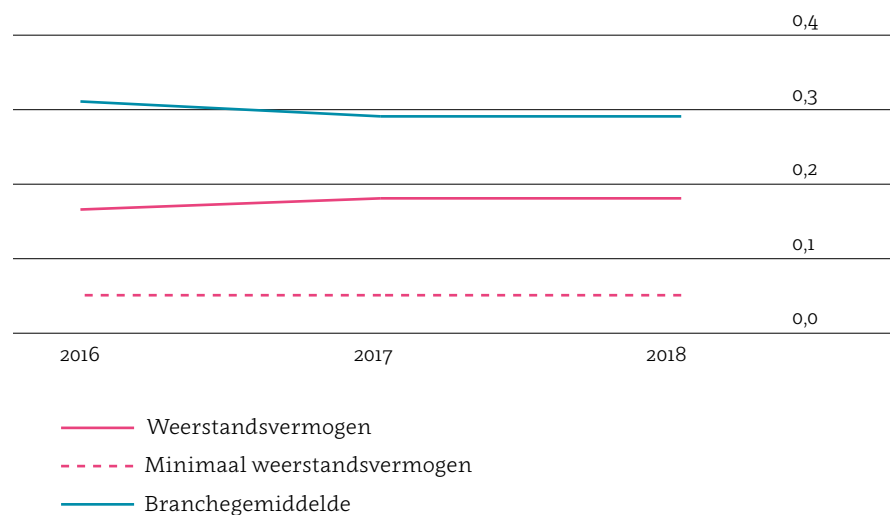
Tenslotte is de ontwikkeling van de huisvestingskosten belangrijk, zeker in het

kader van de toekomstige nieuwbouw- en renovatietrajecten. Tot en met 2018 zijn de huisvestingslasten stabiel 7% van het budget. De signaleringssgrens is 10% (grafiek 1.6).

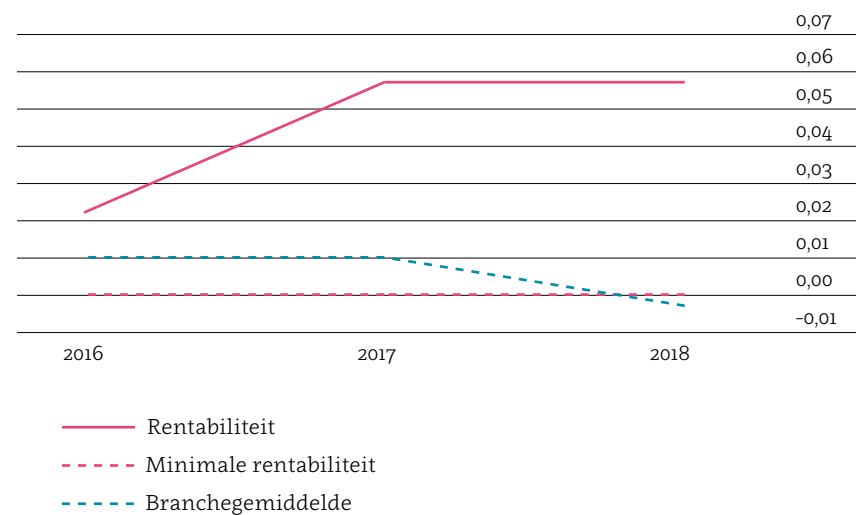
Interne risicobeheersing en controle

In 2017 is een financieel risicoprofiel voor de stichting opgesteld. Hierbij is in kaart gebracht wat de risico's, de kwaliteit van de beheersmaatregelen en de benodigde risicoreserve zijn. Dit is een onderdeel van het proces om het risicomangement binnen de organisatie op een hoger niveau te brengen. De risico's zijn niet alleen in kaart gebracht, er is ook een inschatting

GRAFIEK 1.4
Weerstandsvermogen

GRAFIEK 1.5
Rentabiliteit

gemaakt met betrekking tot de kans van optreden, de impact en het benodigde weerstandsvermogen

Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Risicomangement is onderdeel van de planning- en controlcyclus van Stichting PCOU. Bij de begroting wordt een analyse gemaakt van de externe en interne omgeving. Op basis daarvan zijn risico's ingeschat, beoordeeld en in de begroting verwerkt. De gebieden waarop de stichting risicomangement voert zijn onderwijs, personeel, financiën en huisvesting.

Het monitoren van de risico's vindt plaats aan de hand van de management-rapportages.

Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Voor de volgende belangrijke risico's zijn in 2018 beheersmaatregelen genomen:

- de verwachte groei in de regio Utrecht: deze groei kan niet meer met de huidige gebouwcapaciteit worden opgevangen. Er is overleg met de gemeente Utrecht. In 2016 is het besluit genomen om een nieuwe school te starten in de nieuwe wijk Leeuwesteijn. In 2018 is samen met de gemeente gezocht naar een geschikte

locatie voor de tijdelijke huisvesting. Zolang dat onderzoek loopt, zal de school de eerste groep inhuizen bij een van onze andere scholen.

- de voorbereiding op het meerjaren onderwijs huisvestingsplan van de gemeente Utrecht, waarbij bijna de helft van de scholen de komende jaren nieuwbouw of renovatie krijgt. Dit levert ook een waarderingsvraagstuk op: sommige gebouwgebonden investeringen zouden versneld afgeschreven kunnen worden. In 2018 is een eerste aanzet gedaan, welke een vervolg krijgt in 2019 in een integraal huisvestingsplan.
- een mogelijke halvering van het onderwijsachterstandenbudget op termijn: de korting kan voor de stichting oplopen tot € 2,5 miljoen. Dit betekent een grote formatieve ingreep met alle gevolgen van dien voor de kwaliteit van het onderwijs.
- het krijgen van voldoende (gekwalificeerde) medewerkers: de combinatie van leerlinggroei en arbeidskrapte leidt, of kan leiden, tot grote problemen en/of risico's voor de kwaliteit van het onderwijs, het terugdringen van verzuim en de uitkeringslasten.
- de terugloop van het aantal leerlingen in bepaalde delen van de stad als gevolg van uitstroom naar buiten de stad, vanwege de hoge huizenprijzen in de stad.

Risicohouding

De organisatie bevindt zich qua risicobeheersing in de fase waarin risico's bekend en gecalculeerd zijn en de strategie 'het accepteren van het risico' is. Voor enkele risico's geldt een verhoogde alertheid. Dit betekent dat er proactief gehandeld

wordt en dat de strategie 'het beperken van het risico' is. Bij Stichting PCOU gaat het om de stijging van uitkeringslasten, het inspectieoordeel ten aanzien van onderwijskwaliteit, verzuim en de eigen investeringen met betrekking tot door de gemeente uitgevoerde renovatie of nieuwbouw.

Rapportage aan het toezichthoudend orgaan

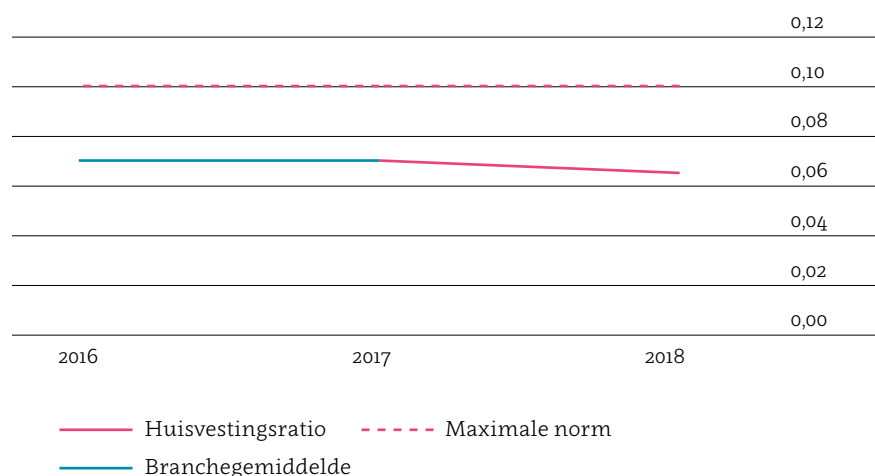
De raad van toezicht toetst beleidsvraagstukken en de financiële situatie aan de kaders. De auditcommissie bespreekt de rapportages met het oog op interne risicobeheersing. Het gaat niet alleen over de risico's en risicobeheersmaatregelen bij begrotingen en voortgangsrapportages, maar ook over het opvolgen van de bevindingen van de accountant vanuit de management letter. De auditcommissie heeft de interimrapportage met de accountant besproken. De accountant heeft het jaarverslag besproken met de raad van toezicht. Met de raad van toezicht werden ook de uitkomsten van de verbijzonderde interne controles besproken.

Treasurybeleid

Het treasurybeleid is uitgevoerd binnen de kaders van het treasurystatuut en de Regeling beleggen, belenen en derivaten van het ministerie van OCW. De vermogensbeheerder legt twee keer per jaar verantwoording af aan het college van bestuur over het gevoerde treasurybeleid.

De kapitaalmarktrente is nog altijd laag. Begin januari 2018 stond de Nederlandse kapitaalmarktrente op een niveau van ca. 0,4%. In het verslagjaar 2018 heeft de

GRAFIEK 1.6
Huisvestingsratio

rentestand gefluctueerd tussen een hoogste stand van ca. 0,8% en een laagste stand van ca. 0,4%. Aan het eind van het jaar 2018 was de stand van de Nederlandse kapitaalmarkt rente weer terug op het niveau van 1 januari 2018.

Het rendement op bedrijfsobligaties was negatief in 2018 (ca. -1,1%) door het oplopen van de risico-opslagen. De risico-opslagen liepen in het 4e kwartaal van 2018 stevig op. Beleggers vroegen een hogere vergoeding voor het risico van wanbetaling op bedrijfsleningen in verband met toenevende zorgen over economische groei en groeiende kansen op een recessie. De lage rentestanden en de in het begin van 2018 beperkte risico-opslagen op bedrijfsleningen heeft ertoe geleid dat een deel van de portefeuille liquide is gehouden en niet herbelegd in aandelen of obligaties gedurende het verslagjaar.

In 2018 zijn vier liquiditeitsprognoses opgesteld. De liquiditeitspositie van Stichting PCOU ligt ruim boven de signaleringsgrens van de financiële inspectie.

Financieel beleid

In 2018 is het beleid voortgezet dat in 2013 is ingezet. Dit beleid is erop gericht om alle basisscholen financieel gezond te houden of te maken. De nadruk ligt op het beheersen van de formatieve inzet, gekoppeld aan het terugdringen van verzuim. Er is een financieel vangnet gecreëerd voor scholen met een incidenteel hoog verzuim. In 2018 is besloten om met de Willibrord Stichting een gezamenlijk meerjarig financieel beleid te ontwikkelen die met ingang van 2020 uitgevoerd zal gaan worden.

Continuïteitsparagraaf

In 2018 is uitgegaan van de financiële kaders zoals deze in 2013 zijn opgesteld. Deze kaders zijn toe aan een vernieuwing gebaseerd op de koers van de organisatie en passend bij de nieuwe besturingsfilosofie. In 2018 is geïnvesteerd in het concretiseren van de nieuwe besturingsfilosofie waarin de schoolleiders de integrale verantwoordelijkheid voor de school moeten kunnen dragen. Het nieuwe financieel beleid dient hierop aan te sluiten. Dit beleid krijgt in 2019 verder vorm. Het beleidsplan moet ondersteunend zijn aan de uitdagingen voor de komende beleidsperiode, waaronder de groei van het aantal leerlingen in Utrecht en de krapte op de arbeidsmarkt. In de beleidsperiode wordt een groot aantal scholen gerenoveerd of krijgt nieuwbouw.

Het is zaak om een solide vermogenspositie te houden. Vermogensgroei en groei van liquiditeiten blijven nodig om toekomstige eigen investeringen in verband met nieuwe

huisvesting te kunnen financieren, zoals meubilair en ICT.

De Wet werk en zekerheid, en met name het ketenbeding en transitievergoedingen, leiden tot een ingrijpende verandering in de bedrijfsvoering. Hierdoor en door het effect van een krappe arbeidsmarkt is er een interne Flexpool opgericht.

Het belang van risicomanagement spreekt met het oog op de veranderingen in de externe omgeving voor zich. Daarom wordt in 2018 een Monte Carlo-risicosimulatie uitgevoerd om te bepalen hoeveel buffer nodig is om de risico's op te vangen waarvoor geen of onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen.

Meerjarenbegroting 2019-2022

Op basis van financiële kaders en uitgangspunten is in december 2018 een meerjarenbegroting 2019-2022 opgesteld. In de meerjarenbegroting zijn de effecten door-

gerekend van de externe ontwikkelingen zoals die nu bekend zijn. Hierbij gaat het met name om kabinetsmaatregelen, de groei van het aantal leerlingen en nieuwbouw en/of renovatie voor de scholen die in tranche 1 in de uitvoeringsfase zitten.

Stichting PCOU groeit de komende jaren in leerlingenaantal tot naar verwachting 8.840 leerlingen (tabel 1.3).

Op basis van de leerlingenaantallen is de verwachting dat de exploitatie zich als volgt ontwikkelt (tabel 1.4).

In verband met de stijging van het aantal leerlingen, en de inzet van medewerkers als gevolg van de extra werkdrukgeden, gaat de begrote formatie 2019-2022 uit van een stijging van het aantal fte. De personele formatie ontwikkelt zich naar verwachting als volgt (tabel 1.5).

TABEL 1.3
Begrote leerlingenaantallen 2017-2022

TEL DATUM	01-10-17	01-10-18	01-10-19	01-10-20	01-10-21	01-10-22
(V)SO/BSO	766	794	819	817	818	818
BO	7.355	7.287	7.472	7.734	7.948	8.022
Totaal	8.121	8.081	8.291	8.551	8.766	8.840

TABEL 1.4
Geconsolideerde exploitatiebegroting 2018-2022

ALLE BEDRAGEN X € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rijksbijdragen	56.517	60.737	61.647	61.413	62.542	63.809
Overige overheidsbijdragen en - subsidies	3.978	3.763	3.807	3.640	3.456	3.243
Overige baten	1.305	1.539	1.019	877	847	803
Baten	61.799	66.039	66.473	65.930	66.845	67.855
Personeelslasten	47.448	51.648	51.308	51.822	52.542	52.980
Afschrijvingen	2.019	1.743	1.795	1.886	1.959	1.834
Huisvestingslasten	3.967	3.969	3.906	4.045	4.061	3.874
Overige lasten	7.011	8.063	8.750	8.380	8.438	8.488
Lasten	60.445	65.422	65.760	66.134	67.001	67.176
Financiële baten & lasten	-2	-31	0	0	0	0
EXPLOITATIERESULTAAT	1.352	586	713	-203	-156	679

TABEL 1.5
Begrote personele formatie 2018-2022

FUNCTIECATEGORIE	2018	2019	2020	2021	2022
Dir	42,84	40,89	39,88	39,50	39,50
IB	26,11	27,52	28,00	28,00	28,00
OP	500,17	506,86	505,71	510,31	512,81
OOP	147,12	167,39	166,62	166,57	166,57
Student	0,75	1,04	0,80	0,80	0,80
Totaal	716,99	743,70	741,01	745,18	747,68
Loonkosten formatie	45.297.439	48.689.157	49.500.089	50.493.348	51.088.171
Kosten inhuur	1.472.343	1.476.321	1.166.994	1.159.786	1.107.173
Totale lasten	46.769.782	50.165.478	50.667.083	51.653.134	52.195.344

Dit wordt zichtbaar in de meerjarenbalans 2018-2021 (tabel 1.6).

De liquiditeitsontwikkeling is uitgewerkt in een kasstroomoverzicht op hoofdlijnen. Met name de ontwikkeling van de investeringen laten een verbetering van de kasstroom uit investeringsactiviteiten zien, wat tot gevolg heeft dat liquide middelen verbeteren. De ontwikkeling van de liquide middelen dienen scherp in de gaten te worden gehouden mede gelet op de vele aankomende bouwprojecten. Daarbij speelt mogelijkserwijs ook het investeren van de PCOU in delen van de huisvesting in het kader van de verduurzaming, de voorfinanciering van lokalen, investeren in materieel vast actief gekoppeld aan de investeringen in gebouwen.

TABEL 1.6
Begrote geconsolideerde meerjarenbalans 2017-2022

BEDRAGEN X € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021	2021
<i>Activa</i>						
Materiële vaste activa	8.961	8.542	9.027	9.382	8.775	7.276
Financiële vaste activa	2.544	2.810	2.810	2.810	2.810	2.810
Vaste activa	11.505	11.352	11.837	12.192	11.585	10.086
<i>Vorderingen</i>						
Vorderingen	5.286	6.257	5.865	5.986	5.543	4.508
Liquide middelen	9.940	9.752	10.402	10.192	11.007	13.533
Vlottende activa	15.225	16.009	16.268	16.179	16.550	18.042
TOTAAL ACTIVA	26.730	27.361	28.105	28.370	28.135	28.128
<i>Passiva</i>						
Eigen vermogen	11.198	11.784	12.497	12.293	12.138	12.817
Voorzieningen	6.264	5.383	5.805	6.153	6.517	6.865
Kortlopende schulden	9.269	10.194	9.803	9.924	9.480	8.446
TOTAAL PASSIVA	26.730	27.361	28.105	28.370	28.135	28.128

TABEL 1.7
Begrote geconsolideerde kasstroomoverzicht 2019-2022

BEDRAGEN X € 1.000	2019	2020	2021	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten	2.931	2.031	2.166	2.862
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.280	-2.241	-1.352	-335
Mutatie liquide middelen	651	-210	814	2.527
<i>Beginstand 1 januari</i>	15.230	15.880	15.670	16.485
<i>eindstand 31 december</i>	15.880	15.670	16.485	19.011

1.5

Huisvesting

De huisvestingsportefeuille van Stichting PCOU kent een forse opgave om voorbereid te zijn op de toekomst en blijvend aan te sluiten op de onderwijsvisie. Het jaar 2018 stond in het teken om deze ambitie verder te onderzoeken en vorm te geven. De grote verscheidenheid aan onderwijsvoorzieningen kent ook een grote verscheidenheid aan behoeften. De opgaven kunnen worden geïnitieerd vanuit onderwijskundige, functionele en/of technische aanpassingen. Maar ook groei of krimp van leerlingenaantallen hebben een grote impact op huisvestingsvoorzieningen.

Basisprincipes onderwijshuisvesting

Stichting PCOU richt de huisvestingsportefeuille in aan de hand van een aantal principes:

- Kinderen moeten in hun eigen woonwijk naar school kunnen gaan.
- Er is sprake van adequate spreiding van onderwijsvoorzieningen.
- Schoolgebouwen moeten inspirerende en uitdagende plekken zijn waar kinderen samen kunnen komen om te leren en zich te ontwikkelen.
- Huisvesting van de scholen is bij voorkeur onder één dak gecombineerd met vroegvoorschoolse educatie en buitenschoolse opvang. Daar waar mogelijk wordt ingezet op de vorming van integrale kindcentra

Kinderen moeten in hun eigen woonwijk naar school kunnen gaan.

De schoolgebouwen moeten inspirerende en uitdagende plekken zijn waar kinderen samenkomen om te leren en om zich te ontwikkelen.

waarbij ook kinderopvang integraal onderdeel is van de school.

- Het speciaal onderwijs is bij voorkeur samen met de zorgpartners gehuisvest.
- Bij vervanging van schoolgebouwen wordt gestuurd op toekomstbestendigheid door gebouwen flexibel en duurzaam (bijna energieneutraal) te ontwerpen.

Groei

Het aantal inwoners in de stad Utrecht neemt de komende jaren flink toe. Stichting PCOU wil zich inzetten om de groei van de stad te faciliteren. In 2018 zijn de schoolbesturen en de gemeente Utrecht gestart met wijkanalyses. De wijkanalyse is een proces waarin de groei- of huisvestingsvraagstukken worden besproken die invloed hebben op meer dan één schoolbestuur. De gedachte achter de wijkanalyse is dat een gezamenlijke benadering van de huisvestingsvraagstukken van een wijk leidt tot betere oplossingen voor het onderwijs. Het doel is om in gezamenlijkheid tot

bestendige en duurzame oplossingen te komen die goed zijn voor het onderwijs, en waarbij op een efficiënte manier gebruik wordt gemaakt van de beschikbare publieke middelen.

Renovatie of nieuwbouw

In 2018 is voor zes scholen die zijn opgenomen in het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting 2016-2025 van de gemeente Utrecht vooronderzoek verricht om tot een goede keuze voor (gedeeltelijke) levensverlengende renovatie dan wel (gedeeltelijke) nieuwbouw te komen. Het betreft De Fakkelt, 2^e Marnixschool, De Regenboog (locatie Wevelaan), De Boemerang, Koningin Beatrixschool en De Brug (locatie Laan van Nieuw Guinea). Renovatie is hierbij het uitgangspunt tenzij uit het onderzoek blijkt dat dit vanuit bouwkundig, functioneel dan wel financieel oogpunt niet haalbaar is.

In het uitvoeringsprogramma van het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting zijn voor de periode 2022-2025 de volgende

scholen opgenomen: De Kleine Vliegenier, Asch van Wijkschool, De Regenboog (locatie Regentesselaan) en De Wereldwijzer.

Nieuwe scholen

In 2018 is de nieuwe school voor de wijk Leeuwesteyn gestart in tijdelijke huisvesting. De school is een pilotproject voor de vorming van een integraal kindcentrum met naast onderwijs, vroeg- en voorschoolse educatie, ook kinderopvang, buitenschoolse opvang en een gymzaal. Het ontwerp voor de nieuwbouw moet worden herzien vanwege de te hoge kosten in relatie tot het beschikbare budget, als gevolg van stedenbouwkundige randvoorwaarden. De gemeente heeft daarom een aantal dwingende stedenbouwkundige randvoorwaarden laten vervallen.

De gemeente Utrecht heeft voor de nieuwe ontwikkelgebieden gesprekken gevoerd met de schoolbesturen over de verdeling van de locaties bestemd voor primair onderwijs. Het resultaat is dat Stichting

PCOU een nieuwe school zal vestigen in de inbreidingswijk Merwedekanaalzone.

Duurzaam bouwen

Stichting PCOU streeft naar toekomstbestendige, duurzame en exploitabele schoolgebouwen. Gebouwen waarin op eigentijdse wijze onderwijs gegeven kan worden, met voldoende flexibiliteit om toekomstige uitbreidingen en ontwikkelingen te faciliteren. In de nieuwbouw- en renovatieprojecten wordt onderzocht in hoeverre de duurzaamheidsambities kunnen worden gerealiseerd.

In 2018 zijn subsidies (o.a. SDE+) aangevraagd voor de productie van duurzame energie. Samen met Slim Opgewekt zijn circa twaalf scholen geselecteerd om te verduurzamen met behulp van zonnepanelen, ledverlichting, een en ander ondersteund met een educatief programma.

De Regenboog (locatie Wevelaan) is geselecteerd om de school aardgasvrij te maken als onderdeel van het landelijke innovatieprogramma 'Aardgasvrije en Frisse scholen'. Dit wordt gefinancierd door het ministerie van BZK. De stimuleringsbijdrage bedraagt 350.000 euro.

In een gezamenlijk project met de andere schoolbesturen en de gemeente Utrecht wordt voor twintig basisscholen onderzocht wat er nodig is om de gebouwen aardgasvrij te maken. De selectie is representatief voor alle Utrechtse basisscholen en onder andere gemaakt op basis van bouwjaar, oppervlakte en type gebouw. De deelnemende scholen van Stichting PCOU zijn De Baanbreker, Blauwe Aventurijn en SBO Belle van Zuylen.

Projecten De Piramide

Het schoolgebouw van De Piramide wordt levensduur verlengend gerenoveerd. In 2018 is het ontwerp en de bouwvoorbereiding afgerond. Begin 2019 wordt gestart met de uitvoering van de renovatie werkzaamheden. Naar verwachting wordt het gebouw medio 2019 opgeleverd.

Koningin Emmaschool

Scholencomplex De Vosheuvel (o.a. Koningin Emmaschool) voor speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs, krijgt nieuwbouw. Stichting PCOU heeft voor dit scholencomplex de rol van bouwheer waargenomen. Begin 2019 wordt de Emmaschool overgedragen aan Stichting Meerkring. Na de oplevering begin 2019 draagt de gemeente het scholencomplex in eigendom over aan Stichting Meerkring.

Torenpleinschool

Torenpleinschool groeit en heeft recht op twee lokalen uitbreiding van het schoolgebouw. In 2018 is gestart met de voorbereiding. Naar verwachting wordt de uitbreiding eind 2019 opgeleverd.

Rafael

Rafael is een school voor speciaal onderwijs voor Utrecht en omstreken. De school krijgt nieuwbouw voorzien van twee eigen gymzalen, waarbij de huidige twee locaties worden samengevoegd op de locatie aan de Lanslaan. Ook de huisvesting van de zorgpartner van de school wordt op deze locatie gehuisvest. Deze locatie is inmiddels gesloopt. Het nieuwe pand wordt naar verwachting medio 2020 opgeleverd.

SBO Belle van Zuylen

SBO Belle van Zuylen is een school voor speciaal basisonderwijs. De school groeit en een aantal groepen zijn ondergebracht in tijdelijke units. De permanente uitbreiding met twee lokalen wordt voorbereid en naar verwachting eind 2019 opgeleverd.

De Boomgaard

De Boomgaard is gehuisvest in de multifunctionele accommodatie (MFA) Voorn. Het gebouw wordt gerenoveerd door de gemeente. Het project bevindt zich in de ontwerpfase. Naar verwachting wordt het gerenoveerde gebouw medio 2020 opgeleverd. Voor de Boomgaard wordt ter vervanging van haar dislocatie aan de Langerakbaan een uitbreiding gerealiseerd waarmee voor de school de huisvesting over twee locaties ten einde komt.

Zonnewereld

Jenaplanschool Zonnewereld is gehuisvest in de multifunctionele accommodatie (MFA) Weide Wereld. Het gebouw wordt gerenoveerd en afgesproken is dat Zonnewereld na renovatie niet terug zal keren naar de MFA. In 2018 is het startdocument voor nieuwbouw op locatie Passiebloemweg vastgesteld. Voor deze nieuwbouw is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk, er is nog geen planning vastgesteld.

Facilitair beheer

Naast de vormgeving en realisatie van de huisvestingsplannen ondersteunt Stichting PCOU de scholen op het gebied van facilitair beheer en inkoop. Hiervoor regelt de afdeling Facilitaire dienstverlening onder meer het inkoopbeleid en de toetsing van schoolveiligheid. De wet- en regelgeving op

dit gebied is hierbij bindend. In 2018 is de inkoop van kopieerapparaten gerealiseerd.

Met betrekking tot schoolveiligheid is het wettelijk vereiste veiligheidsniveau het streven. De stichting faciliteert de scholen in het maken van de vereiste schoolveiligheidsplannen, risico-inventarisaties en -evaluaties, BHV-trainingen en ontruimingsoefeningen. Ook faciliteert de stichting de noodzakelijke technische keuringen voor de scholen. Bij de jaarlijkse ontruimingsoefeningen worden de fysieke en sociale schoolveiligheid getoetst aan de hand van de geldende wet- en regelgeving.

Het aantal inwoners van de stad Utrecht neemt de komende jaren flink toe. Stichting PCOU wil zich inzetten om de groei van de stad te faciliteren.

1.6

Identiteit

De scholen van PCOU Willibrord zijn ontstaan in de protestants-christelijke of de katholieke traditie. Hierdoor laten we ons inspireren. We vinden het belangrijk om bezielde verhalen en inspirerende voorbeelden te delen en samen te vieren. De manier waarop scholen invulling geven aan hun identiteit verschilt.

Identiteit gaat over belangrijke levensvragen als: wie ben ik, waar kom ik vandaan, wat is de zin van het leven, is er meer tussen hemel en aarde? Vragen die zichtbaar en tastbaar worden in woord en beeld, kunst en cultuur, waarden en normen. Scholen hanteren uiteenlopende methoden om identiteitsontwikkeling en burgerschap bij leerlingen te stimuleren. Hieronder een impressie van hoe scholen hier op uiteenlopende manieren vorm en inhoud aan geven, mede in relatie tot hun eigen context.

- **Be a Nelson** - Een aantal scholen is actief in het project 'Be a Nelson'. Dat project gaat over het verbinden van talenten. Op de eigen school, in de omgeving en ver buiten de eigen buurt. Be a Nelson maakt de wereld daadwerkelijk mooier en leefbaarder.
- **De Vreedzame School** - De Vreedzame School is een programma voor basisscholen voor sociale competentie en democra-

tisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap en staan open voor de verschillen tussen mensen.

- **UNESCO-school** - Een UNESCO-school maakt deel uit van een wereldwijd netwerk met zo'n 10.000 scholen. Internationale verbondenheid, verdraagzaamheid en solidariteit zijn de belangrijkste doelstellingen, uitgewerkt in vier UNESCO-thema's: vrede en mensenrechten, intercultureel leren, wereldburgerschap, duurzaamheid. Scholen kiezen drie van deze vier thema's en laten die aansluiten bij hun profiel.

- **Reis naar Taizé** - Sinds 1990 organiseert het Bonifatius College in Utrecht (ook een UNESCO-school) jaarlijks een reis naar de internationale broedergemeenschap van Taizé waar duizenden jongeren uit de gehele wereld bijeenkomen om gedurende een week of langer samen, te (be)leven, te praten en kennis te maken met inzichten, culturen, godsdienstbelevingen uit andere culturen.
- **Passie-wandeloctocht** - De identiteitscommissie van het St-Gregoriuscollege stimuleert onder andere de invulling van de Vredesweek: in samenwerking met PAX is er een ontmoeting met Syrische vluchtelingen; een wandeling door Utrecht in de Stille Week van middag tot middernacht om met eigen ogen te zien hoe mensen zich inzetten voor kwetsbare groepen.

- **Kerst- en paasvieringen** - De meeste scholen besteden expliciet aandacht aan het vieren van de twee grote christelijke feestdagen: kerst en Pasen. Een deel van de scholen doet dat samen met de ouders van leerlingen.
- Medewerkers leren samen en inspireren elkaar tijdens professionaliseringsactiviteiten over identiteit en burgerschap die vanuit de PCOU Willibrord Academie plaatsvinden. Ook in 2018 zijn er filmvoorstellingen georganiseerd als startpunt voor het gesprek over burgerschap, onderwijs en identiteit. Ruim 150 medewerkers namen hieraan deel.

Naast deze initiatieven hanteren de meeste scholen voor primair onderwijs van Stichting PCOU een methode voor godsdienstige en levensbeschouwelijke vorming.

Onze scholen staan open voor leerlingen van iedere levensbeschouwelijke achtergrond.

Van belang is dat kinderen zichzelf én de ander leren kennen,

zodat ze elkaar begrijpen en respecteren. De dialoog staat voorop, vanuit onze overtuiging dat wat ons onderling bindt veel groter is dan wat ons scheidt.

1.7

Klachtenregeling en regeling voor bezwaar en beroep

In vrijwel alle scholen voor voortgezet onderwijs van de Willibrord Stichting is levensbeschouwing een vak. Elke school vult dit op een eigen manier in, al dan niet met methodisch lesmateriaal.

In 2018 is in samenspraak met de raad van toezicht een start gemaakt met een proces dat in 2019 moet resulteren in een hernieuwd stichtingsbreed beleidskader levensbeschouwelijke identiteit. Aan de hand van het kader kunnen scholen zichtbaar maken hoe zij in hun eigen specifieke context vorm geven aan de gemeenschappelijke identiteit. Gegeven de decentrale besturingsfilosofie is het kader vooral bedoeld als uitnodiging aan de scholen om te laten zien hoe zij vorm geven aan de gemeenschappelijke identiteit.

De klachtenregeling van Stichting PCOU is vooral bedoeld voor medewerkers en ouders. Bij een verschil van mening, conflict of een onplezierige gebeurtenis komen de betrokkenen er over het algemeen met elkaar uit. Soms lukt dat niet en leidt een gebeurtenis tot een officiële klacht. Op die situatie is de klachtenregeling van toepassing. De regeling biedt mogelijkheden voor het indienen van een klacht bij de schoolleider, het college van bestuur of de Landelijke Klachtencommissie.

Externe vertrouwenspersonen

De externe vertrouwenspersoon is een objectieve deskundige van buiten de

organisatie, die medewerkers en ouders en leerlingen kan begeleiden bij het wegnemen van een klacht. Ook kan de externe vertrouwenspersoon betrokkenen in allerlei situaties adviseren. PCOU Willibrord kent twee externe vertrouwenspersonen: mevrouw A. Aantjes en de heer W. van Es. Zij hebben in 2018 gezamenlijk in negen gevallen (zeven keer bij een medewerker, twee keer bij ouders) een adviserende en/of begeleidende rol vervuld. De geboden ondersteuning varieerde van een eenmalig contact tot meer intensieve begeleiding bij het wegnemen van een klacht.

TABEL 1.8

Overzicht van klachten/bezwaren ingediend bij het college van bestuur

INDIENER(S)	BESCHRIJVING	AFHANDELING
Ouders	Klacht over de handelwijze van de directie	Klacht op drie onderdelen ongegrond, op één onderdeel gegrond.
Ouder	Bezwaar tegen een besluit tot schorsing	Bezwaar ongegrond

1.8

Namen en adresgegevens

Stichting PCOU

Postbus 9419
3506 GK Utrecht
BEZOEKADRES: Kaap Hoorndreef 66, Utrecht
TEL. 030-2723123 – FAX 030-2723469
info@pcouwillibrord.nl
www.pcouwillibrord.nl

Stichting Steunfonds van de Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht

Postbus 9419
3506 GK Utrecht
BEZOEKADRES: Kaap Hoorndreef 66, Utrecht
TEL. 030-2723123 – FAX 030-2723469

Raad van toezicht

Dhr. J.J.M. (Hans) Helgers (voorzitter, tot 1 augustus 2018)
Mw. Dr. J.J. (Joyce) Sylvester (lid tot 1 augustus 2018, voorzitter vanaf 1 augustus 2018)
Mw. Mr. E. (Elena) Kalthoff-Seferiadis (tot 1 december 2018)
Mw. A.M.E. Kil-Albersen (van 1 januari tot 1 september 2018)
Mw. Mr. F. (Fatma) Koser Kaya (tot 5 juli 2018)
Dhr. Drs. Ph.F.M. (Philippe) Raets
Dhr. Drs. E.J. (Ernst) Vissers Msc

College van bestuur

Dhr. Drs. Ir. M.A. (Marc) Mittelmeijer RI (voorzitter)
Dhr. Drs. M.M. (Micha) van Akkeren RC (lid a.i. tot 16 juli 2018)
Mw. drs. F.M. (Fawzia) Nasrullah (lid vanaf 1 oktober 2018)

Service en advies

Postbus 9419
3506 GK Utrecht
BEZOEKADRES Kaap Hoorndreef 66, Utrecht
TEL. 030-2723123 – FAX 030-2723469
info@pcouwillibrord.nl
www.pcouwillibrord.nl
DIRECTEUR dhr. drs. J.F. (Frans) Durian

SCHOLEN

STIP VSO

www.stipvso.nl
DIRECTEUR mw. A. (Astrid) Lotte

Koningin Emmaschool

www.emmaschool-amersfoort.nl
DIRECTEUR mw. M. (Magda) van Dijk (tot 1 februari 2018)
DIRECTEUR SO mw. J. Klamer (vanaf 1 februari 2018)
DIRECTEUR VSO dhr. A. Frie (vanaf 1 februari 2018)

Rafael

www.rafaelschool.nl
DIRECTEUR mw. P.C. (Pien) van Gendt

SBO Belle van Zuylen

www.bellevanzuylensbo.nl
DIRECTEUR mw. M. Toet (waarnemend van 1 januari tot 1 april 2018, daarna directeur)

Blauwe Aventurijn

www.blauwe-aventurijn.nl
DIRECTEUR mw. drs. M.H.F.E. (Myriam) Rijks-Muijtjens

Da Costabasisschool Hoograven

www.dchu.nl
DIRECTEUR mw. drs. J. (Janine) Ziemerink

De Baanbreker

www.bsdebaanbreker.nl
DIRECTEUR mw. drs. M. (Marieke) Boer-Jansink

Lukasschool

www.lukasschool.nl
DIRECTEUR mw. A. (Annelies) Maas
mw. J. (Jolanda) Snoek

Da Costaschool Kanaleneiland

www.bsdacosta.nl
DIRECTEUR mw. J. (Jolanda) Verbon-Bossenbroek (vanaf 12 juli 2018 met ziekteverlof)
mw. A. (Annelies) Maas (waarnemend vanaf 23 september 2018)
mw. J. (Jolanda) Snoek (waarnemend vanaf 23 september 2018)

De Odyssee

www.deodyssee.net
DIRECTEUR mw. F.M. (Frédérique) van Bruggen

Taalschool Utrecht

www.taalschoolutrecht.nl
DIRECTEUR mw. K. (Karlijn) de Jonge (tot 23 april 2018)
mw. J. (Jenny) Olsthoorn (waarnemend directeur van 23 april tot 1 november 2018, daarna directeur)

Parkschool

www.parkschool-utrecht.nl

DIRECTEUR *mw. drs. J.E. (Annet) Baart*

Jenaplanschool De Brug

www.jenaplantdebrug.nl

DIRECTEUR *mw. M.F. (Marijke)
Gastelaars-Jansen*

Koningin Beatrixschool

www.beatrixdemeern.nl

DIRECTEUR *mw. R. (Rina) Vonk*

De Krullevaar

www.dekrullevaar.nl

DIRECTEUR *dhr. P.A.J. (Peter) Soonius
(tot 1 april 2018)
mw. P. Vinke-van Rijswijk
(waarnemend van 1 april tot
1 augustus 2018)
mw. L. (Lorance) Janssen
(vanaf 1 augustus 2018)*

2e Marnixschool

www.marnixbs.nl

DIRECTEUR *mw. drs. J.D. (Josette) Groenewegen*

Van Asch van Wijkschool

www.aschvanwijkschool.nl

DIRECTEUR *mw. A. (Annemieke) Veeneman
(tot 1 mei 2018)
mw. K.L. (Katinka) van der
Wal-van Raaij (waarnemend van
1 mei tot 1 augustus 2018,
daarna directeur)*

De Fakkel

www.bsdefakkel.nl

DIRECTEUR *mw. I.J. (Iris) Hekkert*

De Kleine Vliegenier

www.dekleinevliegenier.nl

DIRECTEUR *dhr. M. (Martijn) Hensgens
(interim tot 1 augustus 2018)
mw. M. (Marijke) den Decker-van
Staverden (vanaf 1 augustus 2018)*

De Piramide

www.cbspiramidebis-utrecht.nl

DIRECTEUR *mw. drs. A.L. (Lotte) Brente*

W.G. van de Hulstschool

(naam vanaf 31 augustus 2018:

De Wereldwijzer)

www.hulstschool.nl

DIRECTEUR *mw. Drs. M.H.F.E. (Myriam)
Rijks-Muijtjens (tot 1 augustus 2018)
mw. J. (Janine) Ziemerink
(tot 1 augustus 2018)
mw. M. (Monique) Reijmer
(vanaf 1 augustus 2018)*

Torenpleinschool

www.torenpleinschool.nl

DIRECTEUR *mw. J.H. (Jennie) Klop-van der
Straaten (tot 1 mei 2018)
mw. J. (Janny) Vonk (van 1 mei tot
1 augustus 2018)
mw. D. (Danique) Zelissen (vanaf
1 augustus 2018)*

De Schakel

www.cbs-de-schakel.nl

DIRECTEUR *mw. M.M. (Margot) Reukers*

Op Dreef

www.opdreefovervecht.nl

DIRECTEUR *dhr. drs. B. de Koning (interim tot
1 augustus 2018)
dhr. R.L. (Rohan) de Groot (vanaf
1 augustus 2018)*

De Regenboog

www.onzeregenboog.nl

DIRECTEUR *dhr. W. (Wijbrand) Keuning
(ziekterverlof)
mw. I. van Buuren (waarnemend
directeur tot mei 2018)
dhr. H.G. van der Ploeg
(waarnemend directeur
tot mei 2018)
dhr. J. Meuleman (interim
directeur, vanaf mei 2018)*

De Boomgaard

www.deboomgaard.nl

DIRECTEUR *mw. N. (Nicole) Verdier*

Jenaplanschool Zonnewereld

www.zonnewereld.nl

DIRECTEUR *mw. drs. M.T. (Marieke) de Jong
van Doodewaard (tot 1 maart 2018)
mw. M.G.G.H. (Monique) Gadellaa-
Kortman (vanaf 1 maart 2018)*

De Ridderhof

www.deridderhof.net

DIRECTEUR *dhr. J. (Jarrick) Schaap
(tot 1 september 2018)
mw. M. (Monique) van der Putten
(interim vanaf 1 september 2018)*

De Boemerang

www.deboemerangutrecht.nl

DIRECTEUR *mw. A. (Antonet)
Provoost-Bouman*

De Oase

www.basisschooldeoase.nl

DIRECTEUR *dhr. W. (Wim) Menke
(tot 1 augustus 2018)
Dhr. B. (Bas) van der Zanden
(vanaf 1 augustus 2018)*

Kindcentrum Leeuwesteyn (vanaf 1 augustus 2018)

www.kleeuwesteyn.nl

DIRECTEUR *mw. A. Veeneman*

2 bericht van de raad van toezicht

Over de raad van toezicht

De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid en het handelen van het college van bestuur en fungeert als adviseur en klankbord van het college van bestuur. De raad is tevens de werkgever van de bestuursleden.

Binnen de raad van toezicht bestaan de auditcommissie en de remuneratiecommissie. De auditcommissie adviseert de raad van toezicht en het college van bestuur op het gebied van financiën, bedrijfsvoering en risicobeheersing en bereidt binnen haar taakgebied de besluitvorming van de raad van toezicht voor. De remuneratiecommissie adviseert de raad van toezicht over het voeren personeelsbeleid voor de bestuursleden en bereidt de besluitvorming daarvoor. De raad van toezicht bereidt het instellen van een commissie onderwijs, kwaliteit en innovatie voor.

De stichting past de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad toe.

Samenstelling raad van toezicht

De samenstelling van de raad van toezicht was in 2018 als volgt.

- Dhr. J.J.M. (Hans) Helgers (voorzitter/ lid remuneratiecommissie) – *teruggetreden op 1 augustus 2018*
- Mw. mr. E. (Elena) Kalthoff-Seferiadis (voorzitter auditcommissie) – *teruggetreden op 1 december 2018*
- Mw. drs. A. (Annet) Kil-Albersen – *teruggetreden op 1 september 2018*
- Mw. mr. F. (Fatma) Koser Kaya – *teruggetreden op 1 juli 2018*
- Dhr. drs. Ph.F.M. (Philippe) Raets (lid auditcommissie)

- Mw. dr. J.J. (Joyce) Sylvester (vicevoorzitter; vanaf 1 augustus 2018 voorzitter/lid remuneratiecommissie)
- Dhr. drs. E.J. (Ernst) Vissers MSc (lid auditcommissie)

De heer Helgers en mevrouw Kalthoff-Seferiadis zijn teruggetreden vanwege het bereiken van de maximale benoemingstermijn. Mevrouw Koser Kaya en mevrouw Kil-Albersen zijn teruggetreden omdat een nieuwe werkkring en functie niet verenigbaar bleken met het lidmaatschap van de raad van toezicht.

Medio 2018 is een procedure gestart voor de benoeming van nieuwe leden. Met ingang van 1 januari 2019 zijn drie nieuwe leden benoemd:

- Mw. ir. E. (Erica) Schaper MBA (op voordracht van de GMR PCOU)
- Dhr. Mr. drs. K.A.M. (Stan) Topouzis (op voordracht van de GMR Willibrord)
- Dhr. Dr. S. (Sennay) Ghebreab

Samenstelling college van bestuur

De samenstelling van het college van bestuur was in 2018 als volgt:

- Dhr. drs. ir. M.A. (Marc) Mittelmeijer (voorzitter)
- Mw. drs. F.M. (Fawzia) Nasrullah (lid) – *sinds 1 oktober 2018*
- Dhr. drs. M.M. (Micha) van Akkeren RC (lid ad interim) – *teruggetreden op 16 juli 2018*

Vergaderingen/bijeenkomsten

- De raad van toezicht heeft zes keer vergaderd met het college van bestuur.
- Er zijn twee studiebijeenkomsten gehouden van de raad van toezicht en het college van bestuur gezamenlijk. De onderwerpen waren onder meer de strategische visie van het college van bestuur en enkele thema's uit de strategiebrieff 2019.
- De raad van toezicht heeft een zelfevaluatie gehouden.
- De raad van toezicht heeft tweemaal vergaderd met de GMR. Onderwerpen van gesprek waren de samenwerking van de GMR met het college van bestuur en de ontwikkelingen binnen de stichting, zoals die vanuit het bestuur zijn ingezet. Over de bezoldiging van de bestuurders en het voldoen aan de WNT hebben bovendien enkele ingelaste overleggen met de GMR plaatsgevonden.
- De raad van toezicht heeft gesproken met de Inspectie van het Onderwijs in het kader van het vierjaarlijks onderzoek bij Stichting PCOU.
- De auditcommissie van de raad van toezicht heeft zeven keer vergaderd met het college van bestuur.

Besproken onderwerpen

Onder meer de volgende onderwerpen zijn met het college van bestuur besproken:

- De bestuurlijke agenda 2018-2019 en de voortgang van de diverse thema's.
- De bestuursovereenkomst 2018, te weten een aantal afspraken (te leveren prestaties en inspanningen) tussen het college van bestuur en de raad van toezicht.
- De levensbeschouwelijke identiteit van de stichting en de scholen.

- De strategiebrieff 2019 met de belangrijkste ontwikkelingen en het bijbehorende financiële kader.
- De gewenste juridische en bestuurlijke inrichting (vanwege maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen binnen stad en regio).
- De onderwijsresultaten en het vierjaarlijkse onderzoek van de Onderwijsinspectie bij Stichting PCOU (voorjaar 2018).
- De kwaliteitszorg op bestuursniveau en op het niveau van de individuele scholen.
- De wervings- en benoemingsprocedure voor een lid van het college van bestuur en voor leden van de raad van toezicht.
- Actuele onderwerpen, zoals de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang, ontwikkelingen met betrekking tot integrale kindcentra en de ontwikkeling van de leerlingaantallen binnen de stichting en de scholen.
- Maatschappelijke vraagstukken zoals het programma 'Utrecht zijn we samen', het integriteitsbeleid (mede naar aanleiding van de #MeToo-discussie), het initiatief van de stadsschool en het armoedevraagstuk, diversiteit onder leraren in relatie tot diversiteit onder leerlingen, aspecten van de hedendaagse samenleving (zoals Zwarte Pietendiscussie en gezichtsbedekkende kleding) en de kosten voor kinderopvang en de toegankelijkheid voor ouders.
- Het voornemen tot samenvoeging van het onderwijs van Anna NEXT VMBO (Nieuwegein) en het Globe College, zodat een toekomstbestendige vmbo-school ontstaat in de regio Utrecht-Zuid/Nieuwegein.
- De stand van zaken van de huisvestingsdossiers, waaronder mogelijke risico's en het inspelen op de te verwachten groei van de leerlingaantallen.
- De financiële situatie, de bijbehorende plannings- en verantwoordingsdocumenten en het meerjaren financiële beleid.
- Het rapport van de accountantscontrole en de management letter 2017 van EY en de opvolging van de aanbevelingen uit de management letter.
- De kosten voor inhuur van externen.

Besluitvorming/goedkeuring

De raad van toezicht heeft goedkeuring gegeven aan de volgende door het college van bestuur te nemen besluiten:

- de juridische eigendomsoverdracht van:
 - het gebouw en perceel Afrikalaan 28 te Utrecht van de gemeente Utrecht aan Stichting PCOU;
 - het gebouw en perceel Ridderlaan 4 te Utrecht van de gemeente Utrecht aan Stichting PCOU,
- de vaststelling van het bestuurlijk en financieel jaarverslag 2017,
- de overdracht van de Koningin Emmaschool (Amersfoort) aan respectievelijk Stichting Meerkring (so-afdeling) en 's Heeren Loo onderwijs (vso-afdeling),
- de vaststelling (op 9 januari 2019) van de (geconsolideerde) begroting 2019 en meerjarenbegroting 2019-2022.

De raad van toezicht heeft goedkeuring verleend aan de vaststelling van de complexiteitspunten 2017 in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De raad van toezicht heeft besloten tot:

- de benoeming van mw. dr. J.J. (Joyce Sylvester) tot voorzitter van de raad van toezicht,
- de benoeming van mw. drs. F.M. (Fawzia) Nasrullah tot lid van het college van bestuur met ingang van 1 oktober 2018,
- de herbenoeming van mw. mr. F. (Fatma Koser Kaya) tot lid van de raad van toezicht (tot en met 31 juli 2021),
- de herbenoeming van drs. M.M. (Micha) van Akkeren RC tot lid van het college van bestuur a.i. (tot en met 15 juli 2018),
- de benoeming van mw. mw. ir. E. (Erica) Schaper MBA, mr. drs. K.A.M. (Stan) Topouzis en dr. S. (Sennay) Ghebreaab tot lid van de raad van toezicht met ingang van 1 januari 2019,
- de benoeming van EY als accountant voor de boekjaren 2018 tot en met 2020.

De raad van toezicht heeft met de accountants van EY de jaarrekening 2017 en het accountantsverslag 2017 besproken.

De accountant heeft vastgesteld dat is voldaan aan de WNT en aan de Europese aanbestedingsregels.

Dr. Joyce Sylvester
voorzitter

A young boy with dark skin and short hair, wearing a blue and white plaid shirt, is leaning over a green bush in a garden. He is holding a magnifying glass in his right hand and looking intently at the plant. In his left hand, he holds a white marker with a red cap. The background is filled with lush green foliage and trees, creating a natural setting. The text is overlaid on the left side of the image.

3 bericht van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

Bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden

De wijze waarop de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) van Stichting PCOU haar bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden invult, is geregeld in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) en in het Reglement gemeenschappelijke medezeggenschapsraad PCOU. Dit reglement bevat alle onderwerpen die de WMS in artikel 24 verplicht stelt en is aangepast aan de Wet versterking bestuurskracht die per 1 januari 2017 van kracht is. Op basis van de Wet versterking bestuurskracht heeft de GMR onder meer de mogelijkheid om twee keer per jaar te overleggen met de raad van toezicht.

Samenstelling

De GMR van Stichting PCOU bestond dit verslagjaar aanvankelijk uit vijf ouders en vijf medewerkers. De ouders zijn: Anne Christien Tammes (De Oase), Arjen Fortuin (STIP VSO, later Rafael), Matthias Mieth (met Maarten de Vries als vaste plaatsvervanger, De Baanbreker), Ronald Lourens (Torenpleinschool) en Hanno Uitenboogaart (voorzitter/De Boomgaard).

De medewerkers zijn: Heidi van den Berg (Torenpleinschool), Cees Joustra (De Boomgaard), José Withoos (Da Costaschool Hoograven), Anneke van der Manden (STIP VSO) en Marije Vernooij (Jenaplan-school de Brug).

Vanwege het vertrek van Heidi van den Berg en Anneke van der Manden ontstonden in de loop van dit verslagjaar twee vacatures. Eén daarvan kon in de loop van het jaar worden vervuld door Jamila Yahyaoui

(Taalesschool Utrecht). Tot op heden is het nog niet gelukt de vacature voor een medewerker te vervullen.

Het belang van een volledig samengestelde GMR als voorwaarde voor goede medezeggenschap hebben wij eerder benadrukt. Alleen dan kan de GMR een serieuze gesprekspartner vormen voor het college van bestuur. Gelukkig is het bestuur het daarmee eens en ondersteunt zij, waar mogelijk met de haar ter beschikking staande middelen, bij de werving van nieuwe leden. Voor wat betreft de medewerker-geleding hopen we dat de nieuwe faciliteitenregeling daarbij behulpzaam zal zijn.

Vergaderfrequentie

Zoals in het vorige verslagjaar werd geconstateerd en ook voor dit verslagjaar geldt, is het overleg van de GMR met het college van bestuur in kwalitatief opzicht aanzienlijk verbeterd met het aantreden van de nieuwe bestuursvoorzitter in 2017 en met de komst van Fawzia Nasrullah per 1 oktober 2018 als het tweede lid van het college van bestuur.

We stellen vast dat de GMR meer betrokken wordt bij de beleids- en strategievorming. Timing is daarbij van belang: hoe eerder wij worden betrokken, hoe beter wij onze rol kritisch en opbouwend kunnen invullen. Daar zullen wij op blijven letten, want ook dat is een voorwaarde voor goede medezeggenschap. Mede op verzoek van de voorzitter van het college van bestuur is de frequentie van het overleg verhoogd naar zes of zeven keer per jaar. Dit biedt de mogelijkheid meer onderwerpen op een intensievere

wijze te bespreken en bekort de periode tussen de overleggen.

Selectie besproken onderwerpen en verleende adviezen/instemming.

De GMR was dit verslagjaar onder meer betrokken bij:

- de geconsolideerde begroting 2019 en strategiebrief 2019 (advies),
- de verhoging van het afdrachtspercentage van scholen (advies),
- de voortgang van de bestuurlijke agenda (informatie),
- communicatie naar de scholen (advies),
- het beleid ten aanzien van integrale kindcentra (ter informatie in dit stadium),
- de gevolgen van de AVG (privacywetgeving, ter informatie),
- het verkrijgen van inzicht in de kosten die gemoeid zijn met externe inhuur en advisering (informatie),
- de besteding van niet uitbetaalde salarissen tijdens de staking (informatie),
- de Stichting PCOU-brede huisvestingsproblematiek (informatie),
- de overdracht van Koningin Emmaschool in Amersfoort (instemming),
- de benoemingscommissie tweede lid college van bestuur (advies),
- de selectie- en benoemingscommissie lid raad van toezicht (instemming in verband met de kwaliteitszettel Onderwijs),
- twee keer regulier overleg raad van toezicht,
- vijf vergaderingen met het college van bestuur: één vergadering is uitgevallen vanwege weersomstandigheden en een van de vijf vergaderingen

was speciaal gewijd aan de geconsolideerde begroting 2019,

- vijf keer vooroverleg en vier keer agendaoverleg ter voorbereiding van het overleg met het college van bestuur,
- een keer overleg met de Inspectie van het Onderwijs in verband met een inspectiebezoek.

Vanwege agendaproblemen heeft de GMR in dit verslagjaar geen grote GMR-bijeenkomst georganiseerd. Deze bijeenkomst is nu gepland voor het voorjaar 2019.

Vooruitblik 2019

De Stichting PCOU staat de komende jaren voor grote uitdagingen. De behandeling van de dossiers rond bijvoorbeeld huisvesting (ook in relatie tot de ontwikkeling van de leerlingenaantallen), de invulling van de rol van werkgever in een krappe arbeidsmarkt en de identiteit van de stichting zijn daarvoor voorbeelden van. De GMR wil ook in deze dossiers een rol spelen en daarover uitdrukkelijk de discussie met het college van bestuur aangaan. Maar ook daarbij is het van belang om tijdig en zo volledig mogelijk te worden geïnformeerd. Wij zijn overtuigd van de goede intenties in deze.

Communicatie met de achterban van de GMR, de medezeggenschapsraden van de 31 PCOU-scholen, zal verder moeten worden geïntensiveerd. Over het algemeen is de respons niet groot. Dat kan te maken hebben met de relatieve onbekendheid van de GMR of met de functie daarvan. Hier ligt een taak voor de GMR, al was het maar om voldoende basis te leggen voor het mandaat dat ze in het overleg met het bestuur heeft.

4 geconsolideerde jaarrekening

4.1

Geconsolideerde balans per 31 december na resultaatbestemming

Per 1-1-2018 worden de onderhanden
bouwprojecten gesaldeerd gepresenteerd.
Hierdoor vindt er een presentatiewijziging

plaats ter waarde van € 833.413 van
Vorderingen naar Kortlopende schulden.

TABEL 4.1

ACTIVA	2018	2017
<i>Vaste activa</i>	11.352.129	11.504.890
Materiële vaste activa	8.542.210	8.961.314
Financiële vaste activa	2.809.919	2.543.576
Totaal vaste activa	11.352.129	11.504.890
<i>Vlottende activa</i>	16.008.602	14.391.912
Vorderingen	6.256.622	4.452.133
Liquide middelen	9.751.981	9.939.778
Totaal vlottende activa	16.008.602	14.391.912
TOTAAL ACTIVA	27.360.731	25.896.802
PASSIVA		
Eigen vermogen	11.783.999	11.197.643
Voorzieningen	5.382.831	6.263.816
Kortlopende schulden	10.193.901	8.435.344
TOTAAL PASSIVA	27.360.731	25.896.802

4.2

Geconsolideerde staat van baten en lasten

TABEL 4.2

	REALISATIE 2018	BEGROTING 2018	REALISATIE 2017
<i>Baten</i>			
Rijksbijdragen	60.737.046	56.836.006	56.516.646
Overige overheids- bijdragen en -subsidies	3.762.908	3.589.013	3.977.713
Overige baten	1.539.101	1.410.770	1.304.763
Totaal baten	66.039.055	61.835.789	61.799.122
<i>Lasten</i>			
Personeelslasten	51.647.572	47.680.277	47.447.866
Afschrijvingen	1.742.552	1.950.612	2.018.861
Huisvestingslasten	3.969.020	3.723.475	3.967.264
Overige lasten	8.062.615	7.848.371	7.022.914
Totaal lasten	65.421.760	61.202.735	60.456.905
SALDO BATEN EN LASTEN	617.296	633.053	1.342.217
<i>Financiële baten en lasten</i>			
Financiële baten	39.154	30.000	52.962
Financiële lasten	70.093	5.000	31.924
	-30.939	25.000	21.038
RESULTAAT	586.357	658.053	1.363.255

4.3

Geconsolideerd
kasstroomoverzicht

TABEL 4.3

	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	617.296	1.342.214
<i>Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat</i>		
Aanpassingen voor afschrijvingen	1.698.891	1.960.601
Aanpassingen voor waardeveranderingen	-55.711	-42.979
Toename (afname) van voorzieningen	-880.985	38.901
Overige aanpassingen voor aansluiting van bedrijfsresultaat	10.163	0
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat, totaal	772.358	1.956.523
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>		
Afname (toename) van kortlopende vorderingen	-1.811.466	1.832.686
Toename (afname) van kortlopende schulden	1.758.558	-486.798
Veranderingen in werkkapitaal, totaal	-52.909	1.345.888
TOTAAL KASSTROOM UIT BEDRIJFSOPERATIES	1.336.745	4.644.625
Ontvangen interest	30.588	10.202
Betaalde interest	-11.981	-9.064
Ontvangen dividenden	15.543	12.548
Totaal	34.150	13.687
TOTAAL KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	1.370.896	4.658.311
<i>Kasstromen uit investeringsactiviteiten</i>		
Investerings in materiële vaste activa	1.333.612	1.241.754
Desinvesteringen in materiële vaste activa	43.661	58.260
Toename (afname) overige financiële vaste activa	-268.742	1.361.424
TOTAAL KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	-1.558.693	-2.544.918
Toename (afname) van liquide middelen	-187.798	2.113.393
Beginstand 1 januari	9.939.778	7.826.385
Eindstand 31 december	9.751.981	9.939.778
MUTATIES	-187.798	2.113.393

4.4

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

4.4.1

Grondslagen geconsolideerde jaarrekening

Activiteiten

De stichting heeft haar zetel in de gemeente Utrecht, KvK-nummer 41179972. De kernactiviteit van de stichting is het verzorgen van onderwijs waarbij leerlingen zich optimaal kunnen ontplooiën vanuit een christelijke inspiratie.

Algemeen

Deze jaarrekening is opgemaakt op 4 juli 2019, uitgaande van een verslaggevingsperiode gelijk aan het kalenderjaar 2018.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de grondslagen die zijn opgenomen in boek 2, titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de adviezen van de raad van de jaarverslaggeving zoals vastgelegd in de Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs (RJ 660).

In de jaarrekening zijn grondslagen gehanteerd voor:

- de waardering van activa en passiva,
- resultaatbepaling,
- consolidatie.

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat toekomstige economische voordelen naar de organisatie terugvloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Het exploitatiesaldo is op basis van de bestemming van het exploitatiesaldo in het eigen vermogen verwerkt.

Activa en passiva of baten en lasten worden niet gesaldeerd voor zover deze in afzonderlijke posten moeten worden vermeld.

Het gehanteerde stelsel van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar en is gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de organisatie en

andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap wordt uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De consolidatie vindt plaats op basis van de integrale consolidatiemethode.

Rechtspersonen van wie het balanstotaal minder is dan 5% van het enkelvoudig balanstotaal zijn vrijgesteld van samenvoeging of consolidatie. Dit gaat op voor Stichting beheer en onderhoud scholencomplex De Bonte Berg. In deze beheersstichting is de exploitatie van een gebouw ondergebracht.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn naast de financiële gegevens van Stichting PCOU, ook de financiële gegevens van Stichting Steunfonds PCOU opgenomen.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd.

Financiële instrumenten

In de normale bedrijfsuitoefening maakt de stichting gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, effecten, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. De in de balans verantwoorde financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een

prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

Grondslagen voor de waardering activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs (= de verkrijgingsprijs en/of vervaardigingsprijs), indien van toepassing verminderd met ontvangen investeringssubsidies en de afschrijvingen die bepaald zijn op basis van de geschatte gebruiksduur.

De afschrijvingstermijnen voor gebouwen en terreinen zijn:

- uitbreiding en renovatie: 20 jaar,
- kleine verbouwingen: 10 jaar,
- noodlokalen: 5 jaar.

De gebouwen worden lineair afgeschreven, rekening houdend met een restwaarde.

De afschrijvingstermijnen voor de inventaris en apparatuur zijn:

- netwerkbekabeling: 15 jaar,
- digiborden borddeel: 6 jaar,
- computers, beamer digibord en overige automatiseringsmiddelen: 4 jaar,
- leermethoden/leermiddelen: 8 of 15 jaar (afhankelijk van de levensduur),
- meubilair : 5 of 15 jaar (afhankelijk van de levensduur).

Inventaris en apparatuur worden lineair afgeschreven.

De afschrijvingstermijnen voor de overige materiële vaste activa zijn:

- overige inventaris en apparatuur: 5 of 15 jaar (afhankelijk van de levensduur).

Het pand aan de Regentesselaan 68 is in volledig eigendom van het steunfonds.

Als er in de loop der tijd wijzigingen zijn in de gebruiksduur, dan worden deze als een schattingswijziging verantwoord.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de staat van baten en lasten verwerkt. Voor de toekomstige lasten van onderhoud en herstel aan de gebouwen is een voorziening gevormd voor groot onderhoud.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen effecten zijn beleggingen op lange termijn. Ze worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde. Per balansdatum worden de effecten gewaardeerd tegen de marktwaarde (genoteerde marktprijzen). De effecten zijn aandelen en obligaties. Transactiekosten en ongerealiseerde koersresultaten worden direct in het resultaat verwerkt.

Ontvangen dividend wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

De aard van de beleggingen is in overeenstemming met het treasury statuut en voldoet ten aanzien van de publieke middelen aan de voorschriften van het ministerie van OCW.

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur moeten worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer er wijzigingen of omstandigheden zijn die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend wordt. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde voor de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting genereert.

Vorderingen

Vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs. Indien noodzakelijk wordt op de vorderingen een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht. Onder de vorderingen worden tevens de waarborgsommen verantwoord die zijn betaald aan Stichting Snappet voor bruikleen van tablets binnen het onderwijs.

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas- en kasequivalenten met een looptijd van minder dan 12 maanden. De liquide middelen staan geheel ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

De algemene reserve en bestemmingsreserves worden onder het eigen vermogen opgenomen. Als de organisatie een beperktere bestedingsmogelijkheid heeft aangebracht, wordt het deel dat op die manier van het eigen vermogen is afgezonderd, aangeduid als bestemmingsreserve. Verder is binnen het eigen vermogen een onder-

scheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden in de balans opgenomen als:

- zij aan de voorwaarden voldoen dat deze verplichtingen per balansdatum in rechte of feitelijk afdwingbaar zijn,
- voor de afwikkeling van deze verplichting een uitstroom van middelen waarschijnlijk is,
- van de omvang van de verplichting een betrouwbare inschatting gemaakt kan worden.

Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de geschatte omvang van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om verplichtingen en verliezen af te wikkelen tegen de nominale waarde.

Sociaal beleid

De voorziening sociaal beleid is gevormd op basis van de verwachte uitgaven voor ontslaguitkering in de jaren opvolgend op het verslagjaar.

Verlofsparen en sabbatical leave

Onder verlofsparen en sabbatical leave zijn de voorzieningen Duurzame inzetbaarheid en Spaarverlof opgenomen.

De voorziening Duurzame inzetbaarheid is gevormd op basis van verwachte uitgaven voor individuele keuzes van medewerkers die passen binnen de levensfase en die de persoonlijke situatie verbeteren en de duurzame inzetbaarheid vergroten (conform cao primair onderwijs).

De voorziening Spaarverlof is voor de personeelsleden van Stichting PCOU die gebruikmaken van het recht om verlof te sparen en dit op een tijdstip na de balansdatum op te nemen. De voorziening wordt berekend door het aantal uren te vermenigvuldigen met de GPL per functiecategorie.

Eigen risico WGA

De voorziening Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) is bedoeld voor de op balansdatum bestaande verplichtingen tot doorbetaling van lonen en salarissen (inclusief werkgeverslasten) van personeel dat naar verwachting blijvend gedeeltelijk arbeidsongeschikt is.

Jubileumvoorziening

De voorziening Jubileumkosten is berekend op basis van de datum indiensttreding bij PCOU en de verwachte toekomstige uitgaven, waarbij rekening gehouden wordt met een kans op voortijdig vertrek en leeftijd van de medewerkers.

Werkloosheidsbijdragen

In de voorziening Werkloosheidsbijdragen zijn de verwachte toekomstige uitgaven opgenomen die voortvloeien uit de Werkloosheidswet (WW).

Voorziening Groot onderhoud

Bij de voorziening Groot onderhoud zijn de lasten van toekomstig preventief onderhoud berekend op basis van de in 2018 uitgevoerde schouwen van de gebouwen en daaruit voortvloeiend het meerjarenonderhoudsplan. Op basis van de informatie van 2018 over het toekomstig onderhoud van de gebouwen is een inschatting gemaakt van

de uitgaven voor de aankomende 10 jaar en daarmee verband houdende jaarlijkse dotatie. Vervolgens is een waardering van de balanspositie van 31 december 2018 bepaald. De dotaties en onttrekkingen respectievelijk ten gunste en ten laste van de voorziening gebracht.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende schulden hebben een looptijd van langer dan 12 maanden, kortlopende schulden van maximaal 12 maanden. Langlopende en kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en daarna tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Pensioenverplichtingen

Er is sprake van een pensioenregeling. Personeel op pensioengerechtigde leeftijd krijgt een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. Deze toegezegde pensioenregeling is verwerkt als er sprake zou zijn van een toegezegde bijdrage-regeling. Voor de pensioenregeling worden verplicht premies betaald aan het pensioenfonds. Behalve de pensioenbetaling zijn er geen verdere verplichtingen op grond van deze regeling. Als het pensioenfonds een tekort heeft, is er geen verplichting om een aanvullende bijdrage te doen anders dan toekomstige premies. De premies die verschuldigd zijn, worden verantwoord als personeelslasten.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst een 'leasing' is, vindt plaats op grond van de

economische realiteit op het moment dat het contract wordt aangegaan. Het contract wordt aangemerkt als leaseovereenkomst als de nakoming van de overeenkomst afhankelijk is van het gebruik van een specifiek actief of als de overeenkomst het recht van het gebruik van een specifiek actief omvat.

Verplichtingen met betrekking tot operationele leasing worden verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract. Voor zover de verplichtingen vanaf 2018 materieel zijn, staan ze in de niet in de balans opgenomen rechten en plichten.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Overheidssubsidies

Rijksbijdragen en overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Als deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, worden ze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Geoormerkte subsidies worden toegerekend aan het jaar waarin de hieraan gerelateerde kosten zijn verantwoord. Nog niet bestede gelden worden als vooruit ontvangen subsidie op de balans opgenomen.

Exploitatiesubsidies worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft,

volledig als baten verwerkt in de staat van baten en lasten. Uitzondering hierop zijn de subsidies die betrekking hebben op een specifiek doel. Deze worden als baten in de winst- en verliesrekening verwerkt:

- in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten zijn gemaakt,
- het waarschijnlijk is dat deze nog worden ontvangen,
- de stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidiebedragen met een specifiek doel die al ontvangen zijn en waar in het boekjaar nog geen lasten tegenover staan, worden als vooruit ontvangen bedragen onder de kortlopende schulden opgenomen.

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten, voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

De pensioenregeling voor de medewerkers van de organisatie kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt volgens de vereenvoudiging in de RJ 660 in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrage-regeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen leiden mogelijk tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdra-

gen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

De beleidsdekkingsgraad van de pensioen-uitvoerder waar de regeling is ondergebracht (het ABP) bedraagt 103,8 % per 31 december 2018. De werkelijke dekkingsgraad op 31 december 2018 was 97,0%.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de

liquide middelen. Ontvangen en betaalde rente zijn net als ontvangen dividenden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Overzicht verbonden partijen

Naast de in tabel 4.4 genoemde partij maakt het college van bestuur deel uit van het bestuur van het samenwerkingsverband in de gemeente Utrecht en in de gemeente Amersfoort. In 2018 hebben geen transacties

tussen de verbonden partijen plaatsgevonden zonder een zakelijke grondslag (at 'arms length').

4.4.2 Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

De netto investeringen in 2018 bedroegen € 1.333.612 en zijn daarmee binnen het vastgestelde budget van € 1.940.363 uitgekomen.

men. Jaarlijks vindt een inventarisatie plaats op het nog in gebruik zijn van de geregistreerde activa. Dat heeft onder andere geleid tot een afwaardering (desinvestering) van € 43.661 in 2018. Er is € 582.099 in mindering gebracht op boekwaarde van de activa per 31-12-2018 in het kader van investeringssubsidies. De overige mutaties betreft een afboeking van een actief in verband met een ontvangen creditnota.

TABEL 4.4

STATUTAIRE NAAM

Willibrord Stichting voor rk, pc en interconfessioneel (rk/pc) voortgezet onderwijs voor Utrecht en omstreken

JURIDISCHE VORM 2018

Stichting

STATUTAIRE ZETEL

Utrecht

CONSOLIDATIE JA/NEE

Nee

ACTIVITEIT

Overige

TABEL 4.5
Materiële vaste activa

	AANSCHAF- PRIJS 1-1-2018	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 1-1-2018	BOEKWAARDE 1-1-2018	INVESTERINGEN	DES- INVESTERINGEN	AFSCHRIJVINGEN	OVERIGE MUTATIES	AANSCHAF- PRIJS 31-12-2018	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 31-12-2018	BOEKWAARDE 31-12-2018
Vaste activa										
<i>Materiële vaste activa</i>										
Gebouwen en verbouwingen	4.829.731	2.159.074	2.670.656	137.899	27.176	285.947	0	4.958.910	2.463.478	2.495.432
Inventaris en apparatuur	14.580.251	8.496.256	6.083.994	1.181.911	16.485	1.391.114	-10.163	15.120.937	9.272.794	5.848.144
Overige materiële vaste activa	321.150	114.487	206.663	13.801	0	21.830	0	334.951	136.317	198.634
Materiële vaste activa	19.731.132	10.769.818	8.961.314	1.333.612	43.661	1.698.891	-10.163	20.414.799	11.872.589	8.542.210
<i>Uitsplitsing</i>										
Inventaris en apparatuur (ICT)	4.738.898	3.046.092	1.692.806	631.999	6.082	573.469	-10.163	4.980.370	3.245.279	1.735.091
Inventaris en apparatuur (leermiddelen)	3.426.429	2.260.423	1.166.006	312.516	4.210	300.399	0	3.593.971	2.420.057	1.173.914
Inventaris en apparatuur (meubilair)	6.414.923	3.189.741	3.225.182	237.396	6.193	517.247	0	6.546.597	3.607.458	2.939.139
Inventaris en apparatuur	14.580.251	8.496.256	6.083.994	1.181.911	16.485	1.391.114	-10.163	15.120.937	9.272.794	5.848.144

Financiële vaste activa

Bij Stichting PCOU wordt een effecten-portefeuille aangehouden welke uitsluitend bestaat uit obligaties (38% overheid, 62% bedrijven).

Bij het Steunfonds PCOU bestaat het totale belegde vermogen van € 1.124.239 voor 22,2% uit aandelen, voor 66,2% uit obligaties, voor 11,6% uit alternatieve beleggingen en liquiditeiten. Alle effecten hebben een marktnotering. Voor beide stichtingen geldt dat alle fondsen, aandelen én obligaties, op ieder gewenst moment kunnen worden verkocht en liquide kunnen worden gemaakt en er geen effecten in portefeuille zijn die in 2019 aflosbaar zullen worden gesteld.

Alle beleggingen voldoen aan de vereisten zoals bepaald in de regeling beleggen, lenen en derivaten van het ministerie van OCW.

De toevoeging van de overige vordering komt voor € 228.776 door terug te vorderen WIA (uitbetaalde transitievergoedingen).

Vorderingen

* De rekening courant verhouding tussen Stichting PCOU en Willibrord Stichting bedraagt per 31-12-2017 € 470. Per 31-12-2018 is er bij Stichting PCOU sprake van een schuld.

* De vooruitbetaalde kosten (€ 833.413) in het kader van onderhanden bouwprojecten zijn per 1-1-2018 gesaldeerd met de ontvangsten. Gesaldeerd betreft dit een schuld.

In verband met de compensatie vanuit OCW voor de loonstijgingen is de vordering per einde boekjaar toegenomen.

Per 31-12-2018 is er een debet saldo voor onderhanden projecten. Eind vorig jaar betrof dit een schuld ter waarde van € 833.413. In 2018 is het bouwproject van de nieuwbouw van de Emmaschool geconcretiseerd. Op balansdatum 31-12-2018 stond er een schuld open van circa € 305.000 waar in 2019 nog een aantal facturen tegenover komen te staan. Alle overige projecten betreffen een vordering op de gemeente. Per saldo was op 31 december 2018 een bedrag van € 8.859.664 ontvangen als voorschotten op de nieuwbouw van de Emmaschool en twee voorschotten als voorbereiding op de nieuwbouw Leeuwensteijn en de Rafael. Daar tegenover staat een bedrag van € 9.932.126 aan reeds toegerekende kosten. De nieuwbouw van de Emmaschool heeft met name in 2018 zijn beslag gekregen. Daarnaast zijn in aanloop

TABEL 4.7
Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
<i>Vorderingen</i>		
Debiteuren	242.196	395.548
OCW	3.233.448	3.022.064
Gemeenten en GR's	671.892	212.198
Personeel	3.464	7.743
Waardering onderhanden projecten	1.103.120	0
Overige vorderingen	284.431	427.451
Overlopende activa	752.341	487.249
Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen	-34.269	-100.121
Vorderingen	6.256.622	4.452.133
<i>Uitsplitsing</i>		
Vooruitbetaalde kosten	751.446	479.377
Te ontvangen interest	895	7.873
Overlopende activa	752.341	487.249

TABEL 4.6
Financiële vaste activa

	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 1-1-2018	INVESTERINGEN EN VERSTREKTE LENINGEN	DESINVESTERINGEN EN AFLOSSINGEN	WAARDE- VERANDERINGEN	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 31-12-2018
<i>Financiële vaste activa</i>					
Overige effecten	2.543.576	465.668	372.391	-55.711	2.581.143
Overige effecten	0	228.776	0	0	228.776
Financiële vaste activa	2.543.576	694.444	372.391	-55.711	2.809.919
<i>Uitsplitsing</i>					
Aandelen	277.677	26.003	26.462	-27.343	249.876
Nederlandse staatsobligaties	2.120.106	369.752	262.107	-26.846	2.200.905
Overige	145.794	69.913	83.822	-1.522	130.362
Effecten	2.543.576	465.668	372.391	-55.711	2.581.143

op de uitvoering van het meerjaren onderhouds huisvestingsplan van de gemeente inpassingsstudies gedaan voor de verschillende scholen. De sloop van de Rafaelschool heeft plaats gevonden en de voorbereidingen zijn getroffen om te komen tot een definitief ontwerp van Leeuwensteijn.

Alle vorderingen hebben een overwegend kortlopend karakter.

Liquide middelen

Een gedeelte van de liquide middelen is gekoppeld aan het vermogensbeheer. Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking. Ten opzichte van 2017 is sprake van een afname in de liquide middelen.

Eigen vermogen

De private reserve betreft de opgebouwde resultaten van Stichting steunfonds PCOU en de beleggingsresultaten van deze stichting, alsmede verkoopopbrengsten van panden die voorheen in eigendom waren.

Voorzieningen

De nieuwe instroom in de WGA in 2018 bleef beperkt tot twee medewerkers. Op grond van de verzuimduur was rekening gehouden met een instroom van vier medewerkers. Daarnaast zijn er zeven medewerkers waarvan de WGA is beëindigd in 2018. Beide effecten hebben geleid tot een verlaging van de voorziening met € 478.600.

TABEL 4.10
Voorzieningen

	STAND PER 1-1-2018	DOTATIES	ONTTREKKINGEN	VRIJVAL	STAND 31-12-2018	KORTLOPEND DEEL < 1 JAAR	KORTLOPEND DEEL 1-5 JAAR	LANGLOPEND DEEL > 5 JAAR
<i>Voorzieningen</i>								
Personeelsvoorzieningen	3.220.765	733.078	223.073	1.563.840	2.166.931	357.219	1.172.484	637.228
Voorziening voor groot onderhoud	3.043.051	731.300	558.451	0	3.215.900	1.252.346	1.871.287	92.267
Voorzieningen	6.263.816	1.464.378	781.524	1.563.840	5.382.831	1.609.565	3.043.771	729.495
<i>Personeelsvoorzieningen, specificatie</i>								
Sociaal beleid	775.588	240.171	0	929.639	86.120	79.305	6.815	0
Verlofsparen en sabbatical leave	170.691	55.520	0	16.154	210.057	21.006	84.023	105.028
Eigen risico WGA	1.824.800	297.889	223.073	553.415	1.346.200	191.200	840.900	314.100
Jubileumvoorziening	395.099	51.145	0	10.045	436.199	43.620	174.480	218.099
Werkloosheidsbijdragen	54.586	88.354	0	54.586	88.354	22.088	66.266	0
	3.220.765	733.078	223.073	1.563.840	2.166.931	357.219	1.172.484	637.228

TABEL 4.9
Eigen vermogen

	BOEKWAARDE 1-1-2018	RESULTAAT	BOEKWAARDE 31-12-2018
<i>Eigen vermogen</i>			
Algemene reserve	9.361.381	620.881	9.982.263
Algemene reserve	1.836.261	-34.525	1.801.737
Algemene reserve	11.197.643	586.357	11.783.999
Eigen vermogen	11.197.643	586.357	11.783.999
<i>Uitsplitsing</i>			
Algemene reserve (publiek)	9.361.381	620.881	9.982.263
Algemene reserve (privaat)	1.836.261	-34.525	1.801.737
	11.197.643	586.357	11.783.999

TABEL 4.8
Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
<i>Liquide middelen</i>		
Kasmiddelen	6.852	12.474
Tegoeden op bank- en girorekeningen	9.745.129	9.927.304
Liquide middelen	9.751.981	9.939.778

Het reorganisatie traject van de Lukasschool is afgerond en de gevormde reorganisatievoorziening ter waarde van € 358.006 is in 2018 komen te vervallen. Daarnaast zijn er met medewerkers afspraken gemaakt om het contract te ontbinden, hierdoor heeft er een verschuiving plaatsgevonden van de voorziening naar de kortlopende schulden. In totaal is de voorziening met € 689.468 afgenomen.

In lijn met het meerjarenonderhoudsplan zijn er voor 2018 lagere onttrekkingen dan dotaties. Hierdoor neemt de voorziening Groot onderhoud toe per balansdatum. In 2018 heeft een schouw van de gebouwen plaats gevonden op basis waarvan een nieuw meerjarenonderhoudsplan is opgesteld. Op basis van een doorkijk van 10 jaar is berekend wat in totaal de onttrekking zou zijn voor 10 jaar, wat vervolgens de dotatie op jaarbasis zou moeten zijn. De hoogte van de voorziening is vervolgens gewaardeerd per 31 december 2018. De dotatie van de voorziening op basis van de in 2018 bekende gegevens is verlaagd ten opzichte van de jaren ervoor. Dit zou kunnen leiden tot een vrijval van de voorziening, echter bij gelijkblijvende omstandigheden wordt een lagere dotatie aan de voorziening van € 75.000 voor de aankomende 10 jaar meegenomen.

Kortlopende schulden

* De rekening courant verhouding tussen Stichting PCOU en Willibrord Stichting bedraagt per 31-12-2018 € 463.304. Per 31-12-2017 was er bij Stichting PCOU sprake van te vorderen bedrag

* De vooruitbetaalde kosten (€ 833.413) in het kader van onderhanden bouwprojecten zijn per 1-1-2018 gesaldeerd met de ontvangsten. De ontvangsten met betrekking tot deze projecten betrof € 1.868.685. Per saldo staat het onderhanden project per 1-1-2018 verantwoord onder vooruit gefactureerde en vooruit ontvangen termijnen projecten. Per 31-12-2018 is het saldo van projecten een te vorderen bedrag en zodoende onder de activa gepresenteerd.

De gemeente heeft op 31-12-2018 voor € 1.267.447 aan subsidies overgemaakt die bestemd zijn voor 2019.

Vanwege de loonstijging zijn ook de schulden terzake van pensioenen en belasting en premies sociale verzekeringen gestegen.

De toename van de overige overlopende passiva komt door de opgelopen schuld van Willibrord Stichting.

Alle schulden hebben een overwegend kortlopend karakter.

4.4.3 Niet in de balans opgenomen rechten en plichten

Kopieer- en printerhuur

Voor de kopieerapparaten en printers van de Willibrord scholen is een mantelcontract afgesloten met Ricoh. Deze overeenkomst loopt tot en met 31 oktober 2018. Er heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden die per opsteldatum van de jaarrekening nog loopt. Alle lopende contracten worden bij expiratie ondergebracht in dit contract.

Op dit moment is voor Stichting PCOU binnen dit contract voor circa € 123.000 aan contracten afgesloten.

Schoonmaakcontracten

Voor de schoolgebouwen zijn (per gebouw of per school) schoonmaak- en onderhoudscontracten afgesloten. Op jaarbasis bedraagt het totaalbedrag van de schoonmaakcontracten circa € 950.000. Het totaalbedrag van de onderhoudscontracten bedraagt circa € 130.000. De looptijd van deze contracten varieert en de contracten zijn binnen twee tot drie maanden opzegbaar. De schoonmaakcontracten lopen af per 31 december 2019 en dienen opnieuw te worden aanbesteed. De op 31 december 2018 lopende verplichting is korter dan 1 jaar.

Energiecontracten

Via het inkoopcollectief Energie voor Scholen ism Verus zijn de energiecontracten met DVEP voor een bedrag van € 216.730, Eneco Business BV voor een bedrag van € 310.277 en Eneco Energie Services voor een bedrag van € 181.103 voor de scholen aanbesteed. Deze contracten lopen af op 1 januari 2020. De totale verplichting is korter dan 1 jaar. De bedragen opgenomen in deze paragraaf zijn gebaseerd op de werkelijke lasten in 2018 en daarmee te verwachten verplichtingen in 2019.

Onderhoud gebouwen

Ten behoeve van het reguliere en het klachtenonderhoud op de installaties van de scholen is een contract afgesloten met

TABEL 4.11
Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Kortlopende schulden		
Crediteuren	1.331.701	197.899
Schulden aan gemeenten en GR's	0	1.035.271
Onderhanden projecten	2.064.276	1.767.011
Belastingen en premies sociale verzekeringen	825.033	520.080
Schulden terzake van pensioenen	225.671	165.497
Overige schulden (kortlopend)	4.612.228	3.521.093
Overlopende passiva	10.193.901	8.435.344
Kortlopende schulden		
Uitsplitsing		
Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ zonder verrekening (G1)	216.415	256.304
Vooruitontvangen investeringssubsidies	447.451	331.613
Vakantiegeld en -dagen	1.518.069	1.419.301
Overige overlopende passiva	2.430.293	1.513.875
Overlopende passiva	4.612.228	3.521.093

TABEL 4.13
Doelsubsidies

OMSCHIJVING	TOEWIJZING KENMERK	TOEWIJZING DATUM	BEDRAG TOEWIJZING EUR	ONTVANGSTEN T/M VORIG VERSLAGJAAR EUR
Subsidie vrijroosteren leraren 2017-2019 / 17PA	VRL17033	01-09-17	65.111	13.565
Subsidie vrijroosteren leraren 2017-2019 / 17TC	VRL17033	01-09-17	20.720	4.317
Subsidie vrijroosteren leraren 2017-2019 / 17ZR	VRL17033	01-09-17	34.946	7.280
Subsidie vrijroosteren leraren 2017-2019	VRL17033	01-09-17		95.615
Lerarenbeurs 02ac	851940-1	20-09-17	17.732	17.732
Lerarenbeurs 04NN	852514-1	20-09-17	7.520	7.520
Lerarenbeurs 17ST	853558-1	20-09-17	5.971	5.971
Lerarenbeurs 17TC	853551-1	20-09-17	16.212	16.212
Lerarenbeurs 17XB	853456-1	20-09-17	18.442	18.442
Lerarenbeurs 17ZG	853445-1	20-09-17	7.256	7.256
Lerarenbeurs 17ZR 01	853448-1	20-09-17	7.407	7.407
Lerarenbeurs 17ZR 02	853448-1	20-09-17	18.139	18.139
Lerarenbeurs 27CR	853946-1	20-09-17	10.884	10.884
Lerarenbeurs 28 A	853874-1	20-09-17	23.883	23.883
Lerarenbeurs 30 G	853828-1	20-09-17	9.674	9.674
Lerarenbeurs 14RZ	852990-1	20-09-17	33.564	33.564
Lerarenbeurs 04bf	852518-1	20-09-17	7.876	7.876
Zij-instroom 04BF	856085-1	20-10-17	40.000	40.000
Vervangingskosten Cultuurbegeleider 790 / 17XZ	924018-1	21-08-18	2.721	
Vervangingskosten Cultuurbegeleider 860 / 27CN	936018-1	20-11-18	2.721	
Vervangingskosten Cultuurbegeleider 900 / 28AF	874383-1	22-01-18	2.721	
Studieverlof / Lerarenbeurs 660 / 02 AC (later ingetrokken)	928828-1	20-09-18	7.599	
Studieverlof / Lerarenbeurs 670 / 04NN	928019-1	20-09-18	7.520	
Studieverlof / Lerarenbeurs 690 / 09QA	928465-1	20-09-18	10.884	
Studieverlof / Lerarenbeurs 720 / 17PA	929180-1	20-09-18	10.884	
Studieverlof / Lerarenbeurs 750 / 17TC	929191-1	20-09-18	6.575	
Studieverlof / Lerarenbeurs 800 / 17YX	929203-1	20-09-18	16.930	
Studieverlof / Lerarenbeurs 830 / 17ZR	929213-1	20-09-18	12.093	
Studieverlof / Lerarenbeurs 900 / 28AF	928966-1	20-09-18	12.093	
Studieverlof / Lerarenbeurs 920 / 30GY	928868-1	20-09-18	13.302	
Studieverlof / Lerarenbeurs 930 / 14RZ	929353-1	20-09-18	33.564	
Studieverlof / Lerarenbeurs 940 / 04BF	929426-1	20-09-18	7.837	
Studieverlof / Lerarenbeurs 950 / 30VB	928876-1	20-09-18	3.628	
Zij-instroom 830 / 17ZR	942148-1	19-12-18	20.000	
Zij-instroom 860 / 27CN	922403-1	20-07-18	20.000	
Zij-instroom 860 / 27CN	935848-1	20-11-18	-6.610	
Zij-instroom 860 / 27CN	924708-1	21-08-18	20.000	
Zij-instroom 910 / 28AE	886049-1	20-02-18	20.000	
Zij-instroom 930 / 14RZ	942225-1	19-12-18	20.000	
Doorstroomprogramma 2017	DPOVO17083	20-12-17	10.000	
Doorstroomprogramma 2019 po-vo (kpl 130/950/730/833/880/760)	DPOVO18038	30-08-18	107.000	
Doorstroomprogramma 2019 po-vo (kpl 160/834/850)	DVOVO18094	30-08-18	44.000	
Totaal			750.797	345.336

LASTEN T/M VORIG VERSLAGJAAR EUR	STAND BEGIN VERSLAGJAAR EUR	ONTVANGST IN VERSLAGJAAR EUR	LASTEN IN VERSLAGJAAR EUR	STAND ULTIMO VERSLAGJAAR EUR	PRESATATIE AFGEROND? JA/NEE
	13.565	32.555	46.120	-	NEE
	4.317	10.360	14.677	-	NEE
	7.280	17.473	24.753	-	NEE
	95.615	-95.615	-	-	JA
7.388	10.344	-	10.344	-	JA
3.133	4.387	-	4.387	-	JA
2.488	3.483	-	3.483	-	JA
6.755	9.457	-	9.457	-	JA
7.684	10.758	-	10.758	-	JA
3.023	4.232	-	4.232	-	JA
3.086	4.321	-	4.321	-	JA
7.558	10.581	-	10.581	-	JA
-	10.884	-	-	10.884	JA
9.951	13.932	-	13.932	-	JA
4.031	5.643	-	5.643	-	JA
13.985	19.579	-	19.579	-	JA
3.282	4.595	-	4.595	-	JA
16.667	23.333	-	23.333	-	JA
-	-	2.721	2.721	-	JA
-	-	2.721	2.721	-	JA
-	-	2.721	2.721	-	JA
-	-	7.599	3.168	4.432	NEE
-	-	7.520	3.133	4.388	NEE
-	-	10.884	4.535	6.349	NEE
-	-	10.884	4.535	6.439	NEE
-	-	6.575	2.740	3.835	NEE
-	-	16.930	7.055	9.875	NEE
-	-	12.093	5.038	7.055	NEE
-	-	12.093	5.038	7.055	NEE
-	-	13.302	5.543	7.760	NEE
-	-	33.564	13.985	19.579	NEE
-	-	7.837	3.265	4.572	NEE
-	-	3.628	1.513	2.115	NEE
-	-	20.000	8.333	11.667	NEE
-	-	20.000	20.000	-	JA
-	-	-6.610	-6.610	-	JA
-	-	20.000	8.333	11.668	NEE
-	-	20.000	8.333	11.667	NEE
-	-	20.000	8.333	11.667	NEE
-	-	10.000	10.000	-	JA
-	-	53.500	-	53.500	NEE
-	-	22.000	-	22.000	NEE
89.032	256.304	294.734	334.623	216.415	

G2A

Subsidies met verrekenmodule aflopend ultimo boekjaar

OMSCHRIJVING	TOEWIJZING	BEDRAG TOEWIJZING	ONTVANGSTEN T/M VERSLAGJAAR	LASTEN T/M VERSLAGJAAR	STAND BEGIN VERSLAGJAAR	ONTVANGSTEN IN VERSLAGJAAR	LASTEN IN VERSLAGJAAR	VRIJVAL NIET BESTEED IN VERSLAGJAAR	STAND ULTIMO VERSLAGJAAR
	Kenmerk	Datum							
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

G2B

Subsidies met verrekenmodule doorlopend tot in een volgend verslagjaar

OMSCHRIJVING	TOEWIJZING	BEDRAG TOEWIJZING	ONTVANGSTEN T/M VERSLAGJAAR	LASTEN T/M VERSLAGJAAR	STAND BEGIN VERSLAGJAAR	ONTVANGSTEN IN VERSLAGJAAR	LASTEN IN VERSLAGJAAR	VRIJVAL NIET BESTEED IN VERSLAGJAAR	STAND ULTIMO VERSLAGJAAR
	Kenmerk	Datum							
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Strukton WorkspHERE voor een bedrag van € 127.095 en Croonwolters&Dros voor een bedrag van € 36.175. Deze contracten kennen een looptijd tot 31 december 2019. De verplichting kent daarmee looptijd korter dan 1 jaar.

Leermiddelen

Voor de aanschaf van leermiddelen is een contract afgesloten met Heutink Primair Onderwijs BV. In 2019 wordt het contract opnieuw aanbesteed. In 2018 is er voor een bedrag van € 1.106.092 aangeschaft. De verwachting is dat er in 2019 voor eenzelfde bedrag leermiddelen zullen worden aangeschaft.

Meubilair

Voor de aanschaf van meubilair is PCOU een contract aangegaan met Presikhaaf. Dit contract loopt af op 31 augustus 2019. De gerealiseerde lasten waren in 2018 € 26.049 en de verwachting is voor 2019 eenzelfde bedrag.

Software Personeels en Salarisadministratie

De personeels- en salarisadministratie wordt bijgehouden in Raet. Dit contract loopt af op 31 december 2019 en zal in 2019 opnieuw worden aanbesteed. De verplichting voor 2019 is gebaseerd op de werkelijke verloningen in 2019. In 2018 waren de

gerealiseerde lasten € 52.472 en met gelijk-blijvende personeelsleden zal dit bedrag ook in 2019 worden gerealiseerd.

4.4.4 Toelichting op de staat van baten en lasten

Analyse van het resultaat

Stichting PCOU sluit het verslagjaar af met een positief (geconsolideerd) resultaat van € 586.357. Begroot was een positief resultaat van € 658.053. Voor een analyse van het resultaat wordt verwezen naar *paragraaf 1.4.*

Rijksbijdragen

De rijksbijdragen OCW zijn hoger door

herziene rijksbijdrage ter compensatie van de loonstijging en stijgende pensioen- en sociale lasten. Voor € 1.261.822 zijn er werkdruk middelen ontvangen. Daarbij is er voor € 541k meer bijzondere bekostiging asielzoekers en overige vreemdelingen ontvangen. Er is weinig inzicht in de volledigheid van de baten uit arrangementen.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

De overige overheidsbijdragen en -subsidies zijn in de realisatie hoger uitgevallen dan begroot. De afname van de baten ten opzichte komt doordat de subsidie voor Talentontwikkeling en Nu voor later is opgeheven.

TABEL 4.12
Rijksbijdragen

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Rijksbijdragen, toelichting</i>			
Rijksbijdragen OCW	55.639.108	52.723.361	51.495.486
Overige subsidies OCW/EZ zonder verrekening (G1)	3.275.732	2.455.444	3.198.625
Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	1.822.206	1.657.201	1.822.536
Rijksbijdragen	60.737.046	56.836.006	56.516.646

TABEL 4.15
Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Overige overheidsbijdragen en -subsidies, toelichting</i>			
Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	3.601.611	3.470.344	3.755.460
Overige overheden	161.297	118.669	222.253
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.762.908	3.589.013	3.977.713
<i>Uitsplitsing</i>			
NWO	32.985	0	52.828
Overige overheden	128.312	118.669	169.425
Totaal	161.297	118.669	222.253

TABEL 4.14
Gemeentelijke
onderwijs subsidies*

OMSCHRIJVING	DOSSIERNR.	DOSSIERNR. AANVULLING	BESCHIKKINGS- DATUM	BESCHIKKINGS- DATUM AANVULLING	BESCHIKTE SUBSIDIE
VVE ze kracht					260.000
VVE professionalisering					56.448
VVE educatief partnerschap met ouders op vroegschool					39.060
Schakelen					275.000
Leertijd uitbreiding					344.418
Brede School Academie					244.500
Zomerschool / taalstimulering in de vakantie periode					200.000
Versterken van taal 2016	3353881		07-03-16		1.419.426
Schoolconciërges 2017	3911744		10-12-16		38.808
Extra versterken van taal - professionalisering					80.000
Extra versterken van taal - materiaalimpuls					56.000
Extra versterken van taal - partnerschap met ouders					15.000
Versterken van taal - extra subsidie 2017	4861115		18-12-17		151.000
VVE ze kracht					259.505
VVE professionalisering					54.395
VVE educatief partnerschap met ouders op vroegschool					37.410
Schakelen					225.000
Leertijd uitbreiding					297.994
Overige activiteiten					50.000
Brede School Academie					675.000
Zomerschool / taalstimulering in de vakantie periode					200.000
Versterken van taal 2017	3911778		11-02-17		1.799.304
Pilot Toekomstscenario BSA 2016/2017	3897028		20-11-16		50.000
Basissubsidie Taalschool 2018	4805856	5315366	28-11-17	23-07-18	614.000
Leerlingbegeleiding PO 2018	4821361		28-11-17		256.317
Leerlingbegeleiding PO 2018 Leeuwesteyn	5007712		21-12-17		4.197
Schoolconciërges 2018	4821493		28-11-17		67.682
Talentontwikkeling PO 2018	4829486		08-12-17		325.378
Cultuureducatie 2018	4826289		21-12-17		271.282
VVE ze kracht					246.242
VVE professionalisering					51.681
VVE educatief partnerschap met ouders op vroegschool					35.596
Schakelen					252.729
Leertijd uitbreiding					297.997
Brede School Academie					675.000
Zomerschool / taalstimulering in de vakantie periode					200.000

NOG TE ONTVANGEN PER 1-1-2018	ONTVANGEN IN 2018	NOG TE ONTVANGEN PER 31-12-2018	NOG TE BESTEDEN/ VERREKENEN PER 1-1-2018	BESTEED IN 2018	VERREKEND IN 2018	NOG TE BESTEDEN PER 31-12-2018
			-	-	-	-
			12.212	-	12.212	-
			-	-	-	-
			-	-	-	-
			13.370	-	13.370	-
			7.074	-	7.074	-
			1.002	-	1.002	-
-	-	-	33.658	-	33.658	-
-	-	-	5.678	-	5.678	-
			41.663	-	41.663	-
			28.304	-	28.304	-
			-	-	-	-
-	-	-	69.967	-	69.967	-
			-	-	-	-
			-	-	-	-
			-	-	-	-
			-	-	-	-
			-	-	-	-
			-	-	-	-
			1.004	-	1.004	-
			2.635	-	2.635	-
-	-	-	3.639	-	3.639	-
-	-	-	35.496	35.496	-	-
-	614.000	-	-	614.000	-	-
-	256.317	-	-	256.317	-	-
-	4.197	-	-	-	-	4.197
-	67.682	-	-	67.682	-	-
-	325.378	-	-	325.378	-	-
-	271.282	-	-	269.393	-	1.889
			-	246.242	-	-
			-	51.681	-	-
			-	35.596	-	-
			-	252.729	-	-
			-	280.969	-	17.028
			-	675.000	-	-
			-	200.000	-	-

TABEL 4.14

Gemeentelijke onderwijs-
subsidies (vervolg)

OMSCHRIJVING	DOSSIERNR.	DOSSIERNR. AANVULLING	BESCHIKKINGS- DATUM	BESCHIKKINGS- DATUM AANVULLING	BESCHIKTE SUBSIDIE
Versterken van taal 2018	4826190	5315292	28-11-17	19-07-18	1.759.245
Basissubsidie Taalschool 2019	5547569		12-11-18		358.167
Leerlingbegeleiding PO 2019	5600499		07-12-18		265.447
Schoolconciërges 2019	5628480		23-10-18		88.267
Talentontwikkeling PO 2019	5658125		13-12-18		332.188
Cultuureducatie 2019	5658953		10-12-18		271.932
VVE 2e kracht					132.213
VVE professionalisering					27.757
VVE educatief partnerschap met ouders op vroegschool					19.144
Schakelen					199.059
Taalprestaties van OAB-doelgroepleerlingen					19.906
Leertijd uitbreiding					109.634
Brede School Academie					393.750
Zomerschool / taalstimulering in de vakantie periode					200.000
Versterken van taal 2019	5658271		05-12-18		1.101.463

TABEL 4.16

Overige baten

Overige baten

Er zijn € 455.828 meer overige baten ten opzichte van de begroting gerealiseerd. De meeste extra baten zijn gerelateerd aan extra lasten in verband met subsidies en baten ouderbijdragen (voor o.a. schoolkampen). Daarbij zijn er € 228.776 baten gereserveerd door terug te vorderen WIA (uitbetaalde transitie- vergoedingen).

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Overige baten, toelichting</i>			
Verhuur	370.529	356.895	352.843
Detachering personeel	143.427	522.277	315.812
Sponsoring	12.545	5.912	6.087
Ouderbijdragen	201.286	170.200	187.934
Overige baten	811.314	355.486	442.087
Overige baten	1.539.101	1.410.770	1.304.763

NOG TE ONTVANGEN PER 1-1-2018	ONTVANGEN IN 2018	NOG TE ONTVANGEN PER 31-12-2018	NOG TE BESTEDEN/ VERREKENEN PER 1-1-2018	BESTEED IN 2018	VERREKEND IN 2018	NOG TE BESTEDEN PER 31-12-2018
-	1.759.245	-	-	1.742.217	-	17.028
-	358.167	-	-	-	-	358.167
-	132.724	132.724	-	-	-	265.447
-	88.267	-	-	-	-	88.267
-	222.571	109.617	-	-	-	332.188
-	190.352	81.580	-	-	-	271.932
			-	-	-	132.213
			-	-	-	27.757
			-	-	-	19.144
			-	-	-	199.059
			-	-	-	19.906
			-	-	-	109.634
			-	-	-	393.750
			-	-	-	200.000
-	275.366	826.097	-	-	-	1.101.463
-	4.565.549	1.150.017	148.438	3.310.483	112.942	2.440.579

Personeelslasten

In de begroting is rekening gehouden met verwachte ontwikkelingen van de loonkosten (€ 738.680) als gevolg van zowel een nieuwe CAO als stijgingen van de premies. Echter zijn deze lasten hoger dan begroot en zorgt dit vooral voor de afwijking van € 3.967.294 aan salarislasten. De lasten personeel niet in loondienst zijn hoger dan begroot. Deels is dat te verklaren door vervanging op directieformatie van de scholen (€ 70K), een deel door vervanging van ziekte bij het onderwijzend personeel (€ 550k) en het overgrote deel is de inzet van meer onderwijs ondersteunend personeel op de scholen (€ 806k). Het onderwijs ondersteunend personeel is met name ingezet op de scholen voor speciaal onderwijs, de brede scholen, de brede school academie en als IB formatie op de basisscholen.

Dotaties personele voorzieningen

Per saldo is € 814.755 minder gedoteerd aan de personele voorzieningen dan begroot. Dit heeft grotendeels te maken met het bijstellen van de WGA-voorziening (+ € 838.204). De nieuwe instroom in de WGA bleef in 2018 beperkt tot twee medewerkers (verwachting was vier). Daarbij zijn er zeven medewerkers uitgestroomd.

In totaal is er in 2018 € 733.078 gedoteerd, € 1.563.840 (-/-)vrijgevallen en € 223.073 (-/-) onttrokken aan personele voorzieningen.

Personeelsbezetting (personeelslasten)

Tabel 4.18 geeft een overzicht van het aantal fte/aantal medewerkers dat in dienst was bij Stichting PCOU. Alle personeelsleden waren werkzaam binnen Nederland.

TABEL 4.17
Personeelslasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Lonen, salarissen sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing</i>			
Lonen en salarissen	36.807.023	35.075.918	33.947.996
Sociale lasten	4.895.515	4.432.721	4.409.963
Premies Participatiefonds	1.653.922	1.211.516	1.204.196
Premies Vervangingsfonds	64.785	63.672	61.492
Pensioenlasten	4.802.051	4.513.612	4.586.405
Lonen, salarissen sozialen lasten en pensioenlasten	48.223.296	45.297.440	44.210.051
<i>Overige personele lasten, uitsplitsing</i>			
Dotaties personele voorzieningen	-830.761	-16.006	-68.412
Lasten personeel niet in loondienst	2.996.963	1.472.343	2.753.332
Overige lasten	1.799.237	938.502	1.216.777
Overige personele lasten	3.965.439	2.394.839	3.901.697
<i>Ontvangen vergoedingen, uitsplitsing</i>			
Vergoedingen uit het Vervangingsfonds	2.098	0	1.151
Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen	539.065	12.000	662.730
	541.163	12.000	663.881
PERSONEELSLASTEN	51.647.572	47.680.278	47.447.866

TABEL 4.18

	AANTALLEN PER 31 DECEMBER					
	GEM. FTE		IN FTE		IN MEDEWERKERS	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Directie	44,6	45,9	45,4	45	53	49
Onderwijzend personeel	527,9	499,2	520	518,8	704	691
Onderwijsondersteunend personeel	191,1	172,9	198	179,9	301	265
Student	0,9	11,9	4,9	8	7	7
Totaal	764,5	729,9	768,3	751,7	1065	1012

WNT verantwoording 2018 college van bestuur

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting PCOU.

Het totale aantal complexiteitspunten waarop de klasse-indeling is gebaseerd, bedraagt 13 bestaande uit

- totale baten 6 punten,
- aantal leerlingen 3 punten,
- aantal onderwijssoorten 4 punten.

Gebaseerd op de bovenstaande complexiteitspunten is het voor de stichting toepasselijke bezoldigingsmaximum in 2018 vastgesteld op € 158.000, indeling in klasse E voor het onderwijs.

Doorbelaste kosten van bestuur

De leden van het college van bestuur zijn 100% in dienst bij Willibrord Stichting. Door een personele unie zijn zij uit hoofde van hun functie tevens werkzaam voor Stichting PCOU. Hiervoor worden kosten doorbelast door Willibrord Stichting aan Stichting PCOU. De bezoldiging verantwoord in de WNT bij Stichting PCOU bedraagt de doorbelaste kosten aan Stichting PCOU voor de functievervulling van de leidinggevende topfunctionaris bij Stichting PCOU. De doorbelaste kosten betreffen loonkosten inclusief werkgeversdeel sociale lasten en eventuele kosten leaseauto of vervoer en is gebaseerd op een tijdsverdeling van 50%.

TABEL 4.19

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

BEDRAGEN X € 1	M.A. MITTELMEIJER
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-09- 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,5
Dienstbetrekking?	NEE
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 26.405
Beloningen betaalbaar op termijn	N.V.T.
Subtotaal	€ 26.405
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 26.405
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.
TOTALE BEZOLDIGING	€ 26.405
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.
<i>Gegevens 2017</i>	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	N.V.T.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.V.T.
Dienstbetrekking?	N.V.T.
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.V.T.
Beloningen betaalbaar op termijn	N.V.T.
Subtotaal	N.V.T.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.V.T.
TOTALE BEZOLDIGING	N.V.T.

TABEL 4.19

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

BEDRAGEN X € 1	M.A. MITTELMEIJER		M.M. VAN AKKEREN		F.M. NASRULLAH	
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur		Lid College van Bestuur		Lid College van Bestuur	
Kalenderjaar	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01-01- 31-08	01-09 – 31-12	01-01- 30-09	06-11 – 31-12	01-10- 31-12	N.V.T.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8 maanden	4 maanden	9 maanden	2 maanden	3 maanden	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum						
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 182	€ 176	€ 182	€ 176	€ 182	N.V.T.
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 165.200	€ 98.000	€ 196.700	€ 49.000	€ 75.900	N.V.T.
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 154.076	€ 158.868	€ 39.312			
Bezoldiging						
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	JA	JA	JA			
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 67.196,63	€ 30.298	€ 98.100	€ 24.187	€ 22.269,98	N.V.T.
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 97.494,63	€ 122.287	€ 22.269,98			
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
TOTALE BEZOLDIGING, EXCLUSIEF BTW	€ 67.196,63	€ 30.298	€ 98.100	€ 24.187	€ 22.269,98	N.V.T.
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 97.494,63	€ 122.287	€ 22.269,98			
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.

Anticumulatietoets

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerder WNT-plichtige instellingen als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018)

Nevenfuncties leden college van bestuur

Drs. ir. M.A. Mittelmeijer

- Lid Raad van Toezicht Koraal Groep (bezoldigd)
- Voorzitter bestuur Stichting Technasium (onbezoldigd)
- Voorzitter bestuur Onderwijsbestuursvereniging (onbezoldigd)

Mw. drs. F.M. Nasrullah

- Lid raad van toezicht Bevolkingsonderzoek Midden-West (bezoldigd)
- Voorzitter raad van toezicht Pharos (bezoldigd)
- Bestuurslid ZonMw (bezoldigd)
- Lid raad van advies Kennisplatform Integratie en Samenleving (onbezoldigd)

Drs. M.M. van Akkeren RC

- Lid raad van commissarissen GGZ Friesland, lid auditcommissie (bezoldigd)
- Lid adviesraad Instituut Techniek NHL STENDEN Hogeschool (onbezoldigd)
- Lid raad van toezicht Woonzorgconcern IJsselheim, lid auditcommissie (bezoldigd)

TABEL 4.19

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

BEDRAGEN X € 1	E. KALTHOFF SEFERIADIS	F. KOSER KAYA	P.F.M. RAETS	E. VISSERS	A.M.E. KIL- ALBERSEN	J.J. SYLVESTER	J.J. SYLVESTER	J.J.M. HELGERS	J.J.M. HELGERS
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Voorzitter	Voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01 – 30-11	01-01 – 30-06	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12	01-01 – 31-08	01-01 – 31-03	01-04 – 31-12	01-01 – 31-03	01-04 – 01-08
Bezoldiging									
TOTALE BEZOLDIGING	€ 6.187,50	€ 3.375	€ 6.750	€ 6.750	€ 4.500	€ 1.333,13	€ 6.199,61	€ 2.077,47	€ 1.672,54
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 14.458,08	€ 7.835,07	€ 15.800	€ 15.800	€ 10.518,9	€ 3.895,89	€ 17.856,16	€ 5.843,84	€ 5.324,38
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.					N.V.T.			
Gegevens 2017									
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12	01-10 – 31-12	01-07 – 31-12	N.V.T.	01-01- 31-12	N.V.T.	01-01- 31-12	N.V.T.
Bezoldiging									
TOTALE BEZOLDIGING	€ 2.490	€ 2.490	€ 623	€ 1.246	N.V.T.	€ 0	N.V.T.	€ 2.490	N.V.T.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.300	€ 15.300	€ 3.856	€ 7.713	N.V.T.	€ 15.300	N.V.T.	€ 22.950	N.V.T.

TABEL 4.19

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder: N.v.t

NAAM TOPFUNCTIONARIS	N.V.T.
N.v.t.	N.v.t.

TABEL 4.19

1e

In het geval een topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, zijn bepaalde of alle onderdelen van onderstaande tabel van toepassing. Indien van toepassing kan het betreffende tabelonderdeel dienen als aanvulling op tabel 1a of 1d: N.v.t.

BEDRAGEN X € 1	N.V.T.
Naam andere WNT-instellingen	
N.v.t.	

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zijn € 208.060 lager dan begroot. Voor € 112.680 komt dit doordat de geplande afwaardering van gebouwen niet is gerealiseerd. Daarbij hebben er in 2018 minder investeringen plaatsgevonden dan begroot en zijn er investeringen geweest die gedekt worden uit investerings-subsidies.

Huisvestingslasten

De lasten (afdracht MI-gelden) voor MFA-scholen zijn € 370.962 hoger dan de gereserveerde en begrootte bedragen. Een positief effect (€ 116.000) op de huisvestingslasten is dat de afgelopen jaren lasten van buitenonderhoud van de kinderopvang (De Oase, Blauwe Aventurijn en De Odyssee) ten onrechte aan de gemeente is overgedragen. De gemeente heeft toegezegd dit terug te betalen.

Overige lasten

De toename van de overige lasten komt voor € 249.651 doordat de doorbelasting van de Willibrord Stichting hoger is dan begroot vanwege de hogere rijksbijdragen als gevolg van stijgende personeelskosten. De afwijkingen van de administratie- en beheerslasten en inventaris en apparatuur is voornamelijk een verschuiving van de uitputting van budgetten.

De kosten van de accountant zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek naar de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft. De toename van de accountantskosten wordt verklaard door aanvullende controlewerkzaamheden als gevolg van strengere controlevereisten.

Financiële baten en lasten

Tabel 4.23 geeft een overzicht van de financiële baten en lasten.

4.4.5 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Uit het kasstroomoverzicht blijkt dat de liquide middelen zijn afgenomen. Een belangrijke verklaring hiervoor zijn de investeringen in de materiele vaste activa.

4.4.6 Voorstel inzake resultaatbestemming

Er zijn geen statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming. Het positieve geconsolideerde resultaat van het verslagjaar van € 586.357 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen van de stichting. Dit is te zien in tabel 4.24. Het resultaat van Stichting PCOU wordt toegevoegd aan de algemene reserve (publiek) en het resultaat van het Steunfonds PCOU wordt verminderd van de algemene reserve (privaat).

4.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

In het afgelopen jaar is een onderzoek gestart naar de positionering van de so- en de vso-school in Amersfoort, de Koningin Emmaschool. Uit dat onderzoek is een intentieverklaring voortgekomen om de so-school over te dragen aan stichting de Meerkring en de vso-school over te dragen aan 's Heerenloo. Bij einde boekjaar was de definitieve overdrachtsdatum niet bekend. Op 1 maart 2019 is de school definitief overgedragen.

TABEL 4.20
Afschrijvingslasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Afschrijvingen op materiële vaste activa, toelichting</i>			
Materiële vaste activa, afschrijvingslasten			
Gebouwen	313.652	392.270	297.302
Inventaris en apparatuur (ICT)	611.616	823.718	743.465
Inventaris en apparatuur (leermiddelen)	306.395	399.250	298.798
Inventaris en apparatuur (meubilair)	534.882	351.356	636.155
Inventaris en apparatuur (overige)	21.898	23.340	28.427
Totaal afschrijvingslasten	1.788.443	1.989.934	2.004.147
Vrijval investeringssubsidies (-/-)			
Gebouwen	605.892	22.609	24.307
Inventaris en apparatuur (ICT)	38.147	7.920	8.695
Inventaris en apparatuur (leermiddelen)	5.996	4.133	5.220
Inventaris en apparatuur (meubilair)	17.635	3.593	5.325
Inventaris en apparatuur (overige)	68	0	0
Totaal	667.739	38.255	43.547
TOTAAL AFSCHRIJVINGEN	1.752.715	1.951.679	2.018.861

TABEL 4.21
Huisvestingslasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Huisvestingslasten, toelichting</i>			
Huurlasten	761.074	409.400	585.644
Verzekeringslasten	264	10.950	2.539
Onderhoudskosten	336.103	333.200	342.336
Lasten voor energie en water	783.176	829.574	731.346
Schoonmaakkosten	1.232.372	1.248.351	1.200.107
Belastingen en heffingen	55.495	64.150	48.000
Dotatie onderhoudsvoorziening	731.300	731.300	761.300
Overige huisvestingslasten	69.237	96.550	295.993
Huisvestingslasten	3.969.020	3.723.475	3.967.264

TABEL 4.22
Overige lasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Overige lasten, toelichting</i>			
Administratie en beheerslasten	4.616.108	4.015.525	3.775.691
Inventaris en apparatuur	820.105	610.379	627.903
Leer- en hulpmiddelen	1.097.698	1.073.503	998.750
Dotatie overige voorzieningen	-65.852	0	73.818
Overige lasten	1.594.556	2.148.964	1.546.753
Overige lasten	8.062.615	7.848.371	7.022.914
<i>Separate specificatie kosten EY accountants LLP</i>			
Honorarium onderzoek jaarrekening	114.509	78.400	80.762
Honorarium andere niet-controledienst	16.988	0	3.902
Accountantshonoraria	131.498	78.400	84.665

TABEL 4.23
Financiële baten en lasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Financiële baten en lasten, toelichting</i>			
Rentebaten	23.610	10.000	17.558
Ontvangen dividenden	15.543	20.000	14.343
Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	0	0	21.061
Financiële baten	39.154	30.000	52.962
<i>Financiële lasten, toelichting</i>			
Rentelasten	11.981	5.000	9.064
Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	58.112	0	22.860
Financiële lasten	70.092	5.000	31.924
Financiële baten en lasten	-30.938	25.000	21.038

TABEL 4.24

Toevoeging algemene reserve (publiek)	620.881
Toevoeging algemene reserve (privaat)	-34.525
Toevoeging per saldo	586.357

A photograph of two young girls playing on a rope structure outdoors. The girl on the left is wearing a maroon jacket and giving a thumbs-up. The girl on the right is wearing a pink jacket and a pink skirt, holding onto a rope. The background shows trees and a wooden post.

5 enkelvoudige jaarrekening

5.1

Enkelvoudige balans per 31 december na resultaatbestemming

TABEL 5.1

	2018	2017
Activa		
<i>Vaste activa</i>		
Vaste activa	10.102.876	10.304.232
Materiële vaste activa	8.417.196	8.836.300
Financiële vaste activa	1.685.680	1.467.933
Totaal vaste activa	10.102.876	10.304.232
<i>Vlottende activa</i>		
Vorderingen	15.448.996	13.749.649
Liquide middelen	6.254.718	4.449.759
Totaal vlottende activa	15.448.996	13.749.649
TOTAAL ACTIVA	25.551.872	24.053.881
Passiva		
Eigen vermogen	9.982.263	9.361.381
Voorzieningen	5.382.831	6.263.816
Kortlopende schulden	10.186.779	8.428.684
TOTAAL PASSIVA	25.551.872	24.053.881

5.2

Enkelvoudige staat van baten en lasten

TABEL 5.2

	REALISATIE 2018	BEGROTING 2018	REALISATIE 2017
<i>Baten</i>			
Rijksbijdragen	60.737.046	56.836.006	56.516.646
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.762.908	3.589.013	3.977.713
Overige baten	1.531.445	1.410.770	1.304.763
Totaal baten	66.031.399	61.835.789	61.799.122
<i>Lasten</i>			
Personeelslasten	51.647.572	47.680.277	47.447.866
Afschrijvingen	1.742.552	1.950.612	2.018.861
Huisvestingslasten	3.969.020	3.723.475	3.967.264
Overige lasten	8.051.986	7.838.371	7.010.912
Totaal lasten	65.411.130	61.192.735	60.444.904
SALDO BATEN EN LASTEN	620.269	643.053	1.354.219
<i>Financiële baten en lasten</i>			
Financiële baten	17.796	0	5.718
Financiële lasten	17.183	0	7.822
Totaal Financiële baten en lasten	612	0	-2.103
RESULTAAT	620.881	643.053	1.352.115

5.3

Grondslagen enkelvoudige jaarrekening

5.3.1 Algemeen

Voor de grondslagen voor de waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat, wordt verwezen naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld. Ditzelfde geldt voor de toelichting op de balans en de staat van baten en lasten (*paragraaf 4.4.1*).

5.3.2 Activiteiten

Voor de toelichting van de activiteiten van de vennootschap wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (*paragraaf 4.4.1*).

5.3.3 Continuïteit van de activiteiten

Voor de toelichting van de continuïteit van de activiteiten wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (*paragraaf 4*).

5.3.4 Stelselwijziging

In 2018 zijn geen stelselwijzigingen doorgevoerd.

5.3.5 Gebruik van schattingen

Voor de toelichting op het gebruik van schattingen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (*paragraaf 4.4.1*).

5.3.6 Verbonden partijen

In 2018 hebben geen transacties tussen verbonden partijen plaatsgevonden zonder een zakelijke grondslag ('at arms length').

5.4

Toelichting op de enkelvoudige balans

Voor de toelichting op de balans wordt verwezen naar de toelichting in de geconsolideerde jaarrekening (*paragraaf 4.4.2*), voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

Materiële vaste activa

De netto investeringen in 2018 bedroegen € 1.333.612 en zijn daarmee binnen het vastgestelde budget van € 1.940.363 uitgekomen. Jaarlijks vindt een inventarisatie plaats op het nog in gebruik zijn van de geregistreerde activa; dat heeft onder andere geleid tot een afwaardering (desinvestering) van € 43.661 in 2018. Er is € 592.287 in mindering gebracht op boekwaarde van de activa per 31-12-2018 in het kader van investeringssubsidies. De overige mutaties betreft een afboeking van een actief in verband met een ontvangen creditnota.

Financiële vaste activa

Bij Stichting PCOU wordt een effectenportefeuille aangehouden die uitsluitend bestaat uit obligaties (36% staatsobligaties, 50% obligaties van financiële instellingen en 14% obligaties met een onderpand).

Vorderingen

* De rekening courant verhouding tussen Stichting PCOU en Willibrord Stichting bedroeg per 31-12-2017 € 470. Per 31-12-2018 is er bij Stichting PCOU sprake van een schuld.

* De vooruitbetaalde kosten (€ 833.413) in het kader van onderhanden bouwprojecten zijn per 1-1-2018 gesaldeerd met de ontvangsten. Gesaldeerd betreft dit een schuld.

Alle vorderingen hebben een overwegend kortlopend karakter.

TABEL 5.3

STATUTAIRE NAAM	JURIDISCHE VORM 2018	STATUTAIRE ZETEL	CONSOLIDATIE JA/NEE	ACTIVITEIT
Willibrord Stichting voor rk, pc en interconfessioneel (rk/pc) Voortgezet Onderwijs voor Utrecht en omstreken	Stichting	Utrecht	Nee	Overige
Stichting Steunfonds van de Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht	Stichting	Utrecht	Ja	Overige

TABEL 5.4
Materiële vaste activa

VASTE ACTIVA	AANSCHAF- PRIJS 1-1-2018	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 1-1-2018	BOEK- WAARDE 1-1-2018	INVESTE- RINGEN	DES- INVESTE- RINGEN	AFSCHRIJ- VINGEN	OVERIGE MUTATIES	AANSCHAF- PRIJS 31-12-2018	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 31-12-2018	BOEK- WAARDE 31-12-2018
<i>Materiële vaste activa</i>										
Gebouwen en verbouwingen	4.496.123	1.950.481	2.545.642	137.899	27.176	285.947	0	4.625.303	2.254.885	2.370.418
Inventaris en apparatuur	14.580.251	8.496.256	6.083.994	1.181.911	16.485	1.391.114	-10.163	15.120.937	9.272.794	5.848.144
Overige materiële vaste activa	321.150	114.487	206.663	13.801	0	21.830	0	334.951	136.317	198.634
Materiële vaste activa	19.397.524	10.561.224	8.836.300	1.333.612	43.661	1.698.891	-10.163	20.081.191	11.663.995	8.417.196
<i>Uitsplitsing</i>										
ICT	4.738.898	3.046.092	1.692.806	631.999	6.082	573.469	-10.163	4.980.370	3.245.279	1.735.091
Leermiddelen	3.426.429	2.260.423	1.166.006	312.516	4.210	300.399	0	3.593.971	2.420.057	1.173.914
Meubilair	6.414.923	3.189.741	3.225.182	237.396	6.193	517.247	0	6.546.597	3.607.458	2.939.139
Inventaris en apparatuur	14.580.251	8.496.256	6.083.994	1.181.911	16.485	1.391.114	-10.163	15.120.937	9.272.794	5.848.144

TABEL 5.5
Financiële vaste activa

	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 1-1-2018	INVESTERINGEN EN VERSTREKTE LENINGEN	DESINVESTE- RINGEN EN AFLOSSINGEN (-/-)	WAARDE- VERANDE- RINGEN	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 31-12-2018
<i>Financiële vaste activa</i>					
Effecten	1.467.933	0	0	-11.029	1.456.904
Overige vorderingen	0	228.776		0	228.776
Financiële vaste activa	1.467.933	228.776	0	-11.029	1.685.680
<i>Uitsplitsing</i>					
Nederlandse staatsobligaties	1.467.933	0	0	-11.029	1.456.904
Effecten	1.467.933	0	0	-11.029	1.456.904

TABEL 5.6
Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
<i>Vorderingen</i>		
Debiteuren	242.196	395.548
OCW	3.233.448	3.022.064
Gemeenten en GR's	671.892	212.198
Personeel	3.464	7.743
Waardering onderhanden projecten	1.103.120	0
Overige vorderingen	282.532	427.451
Overlopende activa	752.336	484.875
Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen	-34.269	-100.121
Vorderingen	6.254.718	4.449.759
<i>Uitsplitsing</i>		
Vooruitbetaalde kosten	751.446	479.377
Te ontvangen interest	890	5.498
Overlopende activa	752.336	484.875

* De rekening courant verhouding tussen Stichting PCOU en Willibrord Stichting bedraagt per 31-12-2018 € 463.304. Per 31-12-2017 is er bij Stichting PCOU sprake van te vorderen bedrag.

* De vooruitbetaalde kosten (€ 833.413) in het kader van onderhanden bouwprojecten zijn per 1-1-2018 gesaldeerd met de ontvangsten. De ontvangen met betrekking tot deze projecten betrof € 1.868.685. Per saldo staat het onderhanden project per 1-1-2018 verantwoord onder vooruit gefactureerde en vooruit ontvangen termijnen projecten. Per 31-12-2018 is het saldo van projecten een te vorderen bedrag en zodoende onder de activa gepresenteerd.

Alle schulden hebben een overwegend kortlopend karakter.

TABEL 5.7
Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
<i>Liquide middelen</i>		
Kasmiddelen	6.852	12.474
Tegoeden op bank- en girorekeningen	9.187.426	9.287.416
Liquide middelen	9.194.278	9.299.890

TABEL 5.8
Eigen vermogen

	BOEKWAARDE 1-1-2018	RESULTAAT	BOEKWAARDE 31-12-2018
<i>Eigen vermogen</i>			
Algemene reserve	9.361.381	620.881	9.982.263
Eigen vermogen	9.361.381	620.881	9.982.263

TABEL 5.9
Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
<i>Kortlopende schulden</i>		
Crediteuren	1.134.991	1.228.492
Schulden aan gemeenten en GR's	1.331.701	197.899
Onderhanden projecten	0	1.035.271
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.064.276	1.767.011
Schulden terzake van pensioenen	825.033	520.080
Overige schulden (kortlopend)	225.671	165.497
Overlopende passiva	4.605.105	3.514.434
Kortlopende schulden	10.186.779	8.428.684
<i>Uitsplitsing</i>		
Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ zonder verrekening (Gi)	216.415	256.304
Vooruitontvangen investeringssubsidies	447.451	331.613
Vakantiegeld en -dagen	1.518.069	1.419.301
Overige overlopende passiva	2.423.170	1.507.216
Overlopende passiva	4.605.105	3.514.434

TABEL 5.10
Huisvestingslasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Huisvestingslasten, toelichting</i>			
Huurlasten	761.074	409.400	585.644
Verzekeringslasten	264	10.950	2.539
Onderhoudslasten	336.103	333.200	342.336
Lasten voor energie en water	783.176	829.574	731.346
Schoonmaakkosten	1.232.372	1.248.351	1.200.107
Belastingen en heffingen	55.495	64.150	48.000
Dotatie onderhoudsvoorziening	731.300	731.300	761.300
Overige huisvestingslasten	69.237	96.550	295.993
Huisvestingslasten	3.969.020	3.723.475	3.967.264

5.5

Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

TABEL 5.11
Overige lasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Overige lasten, toelichting</i>			
Administratie en beheerslasten	4.605.675	4.005.525	3.763.689
Inventaris en apparatuur	820.105	610.379	627.903
Leer- en hulpmiddelen	1.097.698	1.073.503	998.750
Dotatie overige voorzieningen	-65.852	0	73.818
Overige lasten	1.594.360	2.148.964	1.546.753
Overige lasten	8.051.986	7.838.371	7.010.912
<i>Separate specificatie kosten EY accountants LLP</i>			
Honorarium onderzoek jaarrekening	109.379	75.000	73.796
Honorarium andere niet-controledienst	16.988	0	3.902
Accountantshonoraria	126.368	75.000	77.698

TABEL 5.12
Financiële baten en lasten

	2018	BEGROOT 2018	2017
<i>Financiële baten en lasten, toelichting</i>			
Rentebaten	17.796	0	5.718
Financiële baten	17.796	0	5.718
<i>Financiële lasten, toelichting</i>			
Rentelasten	6.154	0	2.864
Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	11.029	0	4.957
Financiële lasten	17.183	0	7.822
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	612	0	-2.103

Voor de toelichting op de staat van baten en lasten wordt verwezen naar de toelichting in de geconsolideerde jaarrekening (paragraaf 4.4.4), voor zover hierna niet anders wordt vermeld

5.6

Aansluiting enkelvoudig vermogen en resultaat met geconsolideerde vermogen en resultaat

TABEL 5.13
Aansluiting enkelvoudig vermogen en resultaat

	2018	2017
<i>Aansluiting enkelvoudig met geconsolideerd vermogen</i>		
Enkelvoudig vermogen Stichting PCOU	9.982.263	9.361.381
Enkelvoudig vermogen Stichting Steunfonds CVO	1.801.737	1.836.261
Geconsolideerd vermogen Stichting PCOU	11.783.999	11.197.643
<i>Aansluiting enkelvoudig met geconsolideerd resultaat</i>		
Enkelvoudig resultaat Stichting PCOU	620.881	1.352.115
Enkelvoudig resultaat Stichting Steunfonds CVO	-34.525	11.140
Geconsolideerd resultaat Stichting PCOU	586.357	1.363.255

Vastgesteld op 17 juli 2019 door
het college van bestuur
namens het college van bestuur:

Drs. Ir. M.A. Mittelmeijer
Voorzitter college van bestuur

Goedgekeurd op 17 juli 2019 door
de raad van toezicht
namens de leden van de raad van toezicht:

Mw. Dr. J.J. Sylvester
Voorzitter raad van toezicht

6 overige gegevens

6.1

Controle
verklaring
van de
onafhankelijke
accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT.

DR betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- bericht van de raad van toezicht;
- bericht van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling Jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling Jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving onderwijs.

Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en
 - van het niet-rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.

Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansluiting van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 17 juli 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. W. van Oist RA